

גַּל עֵינַי וְאַבִּיטָה נְפִלְאוֹת מְתוֹרְתָךְ

נְפִלְאוֹת

שיעורי תורה והתוועדויות חסידיות
מהרב יצחק גינזבורג שליט"א

גיליון חג
מורחב

"ספר של צדיקים" הוא הספור של הצדיקים, שמעורר את הרצון של ה' להיות מלך. "ספר של רשעים" הוא הפוך – הרשעים לא עושים לה' חשק להיות מלך, הספור שלהם הוא שה' לא רוצה להיות מלך. העבודה שלנו, "ועמך כלם צדיקים", היא לקבל את ה' כמלך, להמליך אותו, ומי שמתרכז בהמלכת ה', באופן אוטומטי רשום ב"ספרן של צדיקים" – נחתם לאלתר לחיים טובים ולשלום.

[מתוך השיעור 'אין מלך בלא מלכה']

נצבים־ר"ה־וילך תשפ"ב

הגליון מוקדש לע"נ מיכל בת חנינה. נלב"ע כג סיון

נצבים ר"ה יולך ה'תשפ"ב

33 "סכתה לראשי ביום נשק"
הכנה לחגי תשרי
מהלך העבודה של חגי תשרי

38 הברית
זהב שלמה נצבים
תכלית הקללות – ברכה

41 ארבע מדות באדם
פרקי אבות – פרק ה משנה י
פרצוף ארבע מדות שבבני אדם

42 הספור החסידי
קוקוריקו
הכפרי שקרע את רוע גזר הדין

44 מענות ותשובות
תשובות הרב לשואלים
מה עושים ישמעאל ואליעזר בעקדה
וביטול אנרגיה שלילית

**45 פְּאָצוּר לְיַצְיָיִס
לְהַתְעוֹרֵר מִחֻדְשׁ!**
רְזִי יִסְפֵּר לָנוּ מָה קוֹרָה פְּשֵׁהְמֶלֶךְ חוֹזֵר
לְאַרְמוֹן וְאִיזוֹ פְּרָדָה הִיא לְטוֹבָה

04 סלסלה!
נקודה מעובדת
ההמלכה – עבודת המלכה

05 פרצוף רמזי תשפ"ב
שיעור הכנה לשנה החדשה
פרצוף רמזי שנת תשפ"ב
בר"ת ובערך מספרי

13 אין מלך בלא מלכה
התועדות הכנה לסליחות ראשונות
(ח"ג)
שלש התבוננויות בהמלכת ה'

22 "ולבבו יבין ושב"
התועדות הכנה לסליחות ראשונות (ח"ב)
שלבי התשובה – פרצוף ספירת הבינה

27 מן אברהם
הכנה לתפילת ראש השנה
כוונות ברכת אבות

31 מעל הזמן
ר"ה עם רבי שמחה בונים מפשיסחא
שני ימי ראש שנה ב'השקפה אחת'

העלון מופק ע"י עמותת אוהבים להיות יהודים

לקבלת השיעורים במייל ולהצטרפות לצוות המפיצים: itiel@pnimi.org.il

עריכה: אביב מויאל | עיצוב: דעה צלף אביחיל | מערכת: הרב יוסף פלאי, בעז יעקבי ואיתיאל גלעדי

הקדמת המערכת

שבת שלום ושנה טובה ומתוקה לכל בית ישראל ובתוכם לקוראינו. לפניכם גליון נפלאות נצבים ראש השנה שבת תשובה – גליון מורחב, מלא ועמוס בכל טוב בכדי להכין את כולנו להכתרה.

מה בגליון החגיגי?

כמו שכתבנו, **גליון עמוס ומלא, הכולל ששה שיעורים לצד המדורים הקבועים**. יש, ב"ה, מספיק זמן לעבור על כל החוברת, עד שתקבלו את **הגליון הבא לקראת יום הכיפורים** הבעל"ט.

נפתח, איך לא, עם **פרצוף רמזי השנה החדשה** (משיעור ה' באלול), השופכים לנו אור על **מהות השנה והעבודה הנדרשת מאתנו** – בדגש על **אחדות, התכללות ונשיאת הפכים**. משם נעבור לשיעור **המרכזי** בגליון [החלק השלישי מתוך התוועדות הכנה לסליחות], העוסק **בעבודת ההמלכה של הקב"ה בראש השנה – אין מלך בלא מלכה** – ומתאר **שלוש מדרגות בעבודת המלכה ה'**, כשבמדרגה העליונה אנו, עם ישראל, **מכינים את עצמנו להיות המלכה רעיה של ה'**, השמחה ומשמחת את ה', **ובה הוא נמלך** בהנהגתו את העולם. בשיעור השלישי בגליון נחזור אחורה, לחלקה השני של **התוועדות הכנה לסליחות** – **"ולבבו יבין ושב"** – **שלבי התשובה בתוך פרצוף הבינה המביאים את ה' לרצות ולשמח בנו ובעולם**. משם נעבור לשיעור מעובד בהמשך לאחד מרמזי השנה החדשה – **אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב – תשפ"ב** – הכנה לתפילות ר"ה, ובכלל לתפלות השנה, עם **כוונות פשוטות על דרך הקבלה והחסידות לברכת אבות**.

השיעור החמישי הוא **מעל הזמן** – התבוננות ב**ווארט של רבי שמחה בונים מפשיסחא** על מהות **עשרת ימי תשובה השייכים הן לשנה החולפת** [ובכחם לתקן אותה] **והן לשנה החדשה**. נחתום את חלק השיעורים עם חלק מה**תוועדות שמחת בית השואבה אשתקד** – **"סכתה לראשי ביום נשק"** – על מהלך כל חגי תשרי, **מהשקת השנה החדשה**, דרך **השקת הטהרה ביום הכיפורים** ועד ל**"משקה"** והשמחה בשמחת תורה.

עוקבים אחרי הפרק היומי בתנ"ך? שימו לב שאחרי סיום תריעשר (ביד' תשרי) הלימוד יעבור לספר משלי.

שבת שלום ומבורך

וכתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה, **המערכת**

נקודה

מעובדת מתוך השיעור

סִלְסֵלָה!

יותר בעומק, 'אין מלך בלא מלכה' ("מלכא בלא מטרוניא לאו איהו מלך ולא איהו גדול"). המלך נמלך במלכה – היא החושפת מההעלם הלא-מודע שלו את רצונו במלכות (כפי שמצינו שכאשר הציעו לרבי אלעזר בן עזריה למלוך הוא הלך ונמלך בביתו-אשתו); היא המעניקה לו את הרגישות למציאות ולעם (שעל כן מלכות מלכי התהו, שלא היו נשואים, הסתיימה בשבירה); והיא היועצת לו כיצד לנהוג על כל צעד ושעל (כמאמר ה' לאברהם אבינו, המלך-דקדושה הראשון, "כל אשר תאמר אליך שרה [לשון שררה ומלכות] שמע בקלה"). "במי נמלך? בנשמותיהן של צדיקים" ("ועמך כלם צדיקים") – כדי להמליך את ה' עלינו להפוך בעצמנו למלכה.

ו'חותמת' בדרך הרמז: שיא עבודת "אני לדודי ודודי לי" הוא היחוד של מלך-מלכה. אותו מספר שוה גם למלה מיוחדת וחד-פעמית, המלמדת על אותו ענין – "סִלְסֵלָה וְתִרְוַמְמָן תִּכְבְּדָךְ פִּי תִחַבְּרָנָה" (סל עולה מלך ו-סלה עולה מלכה). הפסוק אומר למלך כי ככל שיכבד-יסלסל ויחבק את המלכה – תרום קרנו ויגדל כבודו שלו. לכאורה, זהו תפקיד המלך עצמו, ומהי עבודתנו בהמלכה הזו (מעבר לתפלה למלך שירים את קרן המלכה, קרן ישראל עמו)? כדי להמליך את ה' עלינו לנהוג סלסול בעצמנו – להתייפות ולהתקשט כמלכה הראויה למלך; להכיר בחשיבותנו עבורו; לבקש-לתבוע שישא אותנו (ולשם כך ישאי-סלה לעוונותינו); וגם לנהוג בשמחה המושכת את לב האישה-המלך לדעייתו. אזי בראש השנה תפלתנו לא תהיה רק התנצלות של מורד החוזר בו, או הכרזת הכתרה של העם, אלא שירת-סולו של הרעיה-המלכה המטה אליה את לב המלך, אמן סלה.

העבודה העיקרית בראש השנה היא הכרת ה' למלך על כל הארץ. כיצד ממליכים? בפשטות מבינים כי ה' הוא כבר מלך, ועבודתנו היא רק קבלת עול מלכותו עלינו. כלומר, קבלת המלכות היא תיקון שלנו – שנחדל לפרוק עול ונתחיל למלא את תפקידנו כדבעי. יתכן שבמשך השנה הפכנו את ה' בחטאינו ל"מלך עלוב" (כלשון פרקי היכלות), מלך שנתינו עולבים בו ומתכחשים אליו, אך באמת זו בעיקר עליבותם של הנתינים המורדים וכפויי הטובה, וכשאנו מקבלים את מלכות ה' אנו מתקנים את המצב הזה. בעומק יותר, מסבירה פנימיות התורה, המלכת ה' היא לא רק תיקון-עצמי, בהשתעבודות-מחדש למלך הקיים. תפקידנו הוא לעשות את ה' למלך על כל הארץ – לעורר בו חשק למלוך על עולמו, ובעצם גם לאפשר לו להיות מלך. אם לא נמליך את ה' בראש השנה – הוא לא יהיה מלך! גם בהמלכה הפנימית הזו ישנם שני רבדים, שני תנאי-מלכות שכאשר אנו ממלאים אותם אנו עושים את ה' למלך: ראשית, "אין מלך בלא עם". ה' הוא מלך-בכת, אך מלכותו מתגלה בפועל רק כשנשמות ישראל 'מתנדבות' להיות לו לעם, לקיבוץ אנשים-נפרדים (רחוקים יותר מבנים) הממליכים אותו עליהם – "המתנדבים בעם ברכו הוי".

שיעור

שיעור הכנה לשנה החדשה

פרצוף רמזי תשפ"ב

קיצור מהלך השיעור

כהכנה לשנה הבאה עלינו לטובה מסר הרב שיעור עם רמזים השייכים לערכה המספרי של השנה – **תשפ"ב** (אחרי הקדמת שני ראשי-תיבות שלה). ששה רמזים היוצרים מבנה שלם שכנגד כל **עץ הספירות** מעניקים **השראה** לשנה הבאה, עם דגש עיקרי על **נשיאת הפכים והתכללות** בכל הרמזים (כאשר רמזים מסוימים במבנה גם קבעו ברכה לעצמם בשיעור 'פרטי' שלם המרחיב את התוכן הפנימי שלהם).

מנהג ישראל הוא להתייחס רק למספר **תשפ"ב**, מנהג 782, ללא חשבון האלפים (היינו "פרט קטן"). עם חשבון האלפים היינו "פרט גדול" – זהו המספר בו נתבונן, ונרצה לראות כמה רמזים חשובים ששייכים אליו.

ראשי תיבות תשפ"ב

כאשר חושבים על השנה הבאה אנחנו מתבוננים גם בראשי התיבות של תשפ"ב: בדרך כלל **ת"ש** היינו **תהא שנת** – כך בכל מאה השנים של ת"ש. לפני שלשים שנה, בשנת תשנ"ב, הרבי אמר² שהיא ראשי התיבות של **תהא שנת נפלאות בכל** (נפלאות לכולם ובכל הדברים).

הכנה לשנה החדשה

אנחנו בחדש אלול – חדש של השראה לשנה טובה ומתוקה לכולם. זהו הזמן ש"המלך בשדה"¹ – המלך אתנו וכולם יכולים לגשת ישירות למלך, לדבר אתו על מה שצריך – גם על מה שצריך באופן אישי וגם על מה שכולנו צריכים, שמשיח יבוא תיכף ומיד ממש.

כרגיל, לפני כל שנה אנחנו מתבוננים ומכינים את עצמנו עם רמזים ששייכים למספר של השנה – כמו שהם מתקשרים לעבודת ה' שלנו וליכולת שלנו לגשת אל ה' עכשיו ובכל השנה הבאה. השנה שאנחנו עומדים בפניה היא תשפ"ב. יחד עם האלפים זו שנת 5782, אבל

נרשם ע"י איתיאל גלעד. לא מוגה. שיעור הכנה לשנה החדשה (אנגלית). אור ליה' אלול תשפ"א – כפ"ח. א לקו"ת ראה לב, ב.

ב החל משיחת ש"פ ואתחנן תנש"א (דבר מלכות לשבת נחמו. ושם בהע' 123).

גימטריאות שונות – משמעותיות מאד, הכי טובות – שרובן כוללות זוג או שלישיה של ענינים שמצטרפים ביניהם באופן טבעי. נראה שששת הביטויים מרכיבים 'פרצוף'. 'פרצוף' הוא מכלול שלם שמשקף את ה"מראה אדם" שמופיע בעשר הספירות, עשרת הכחות בהם ה' בורא את העולם.

מבנה הספירות-הכחות מתחיל בכחות העל-מודע של הנשמה, הכחות של הכתר – אמונה-תענוג-דצון; אחר כך באים הכחות של השכל – חכמה-בינה-דעת (שפנימיותם בטול-שמחה-יחוד); אחר כך כחות הדגש – אהבה-יראה-רחמים (פנימיות הספירות חסד-גבורה-תפארת); בהמשך באים כחות המוטבע, הכחות הפועלים במציאות – בטחון-תמימות (במובן של רצינות, ערנסטקייט)-אמת (במובן של מימוש והגשמה), פנימיות הספירות נצח-הוד-יסוד; ובסוף בא כח המלכות, הכח לשנות את המציאות עצמה ולהפוך אותה לדירה לה', ביטוי של מלכות ה' – "והיה הוי' למלך על כל הארץ ביום ההוא [היום של משיח, היום של הגאולה] יהיה הוי' אחד ושמו אחד"⁹⁴.

חזרנו בקיצור על הכחות בהם ה' ברא את העולם ואותנו בצלמו, כחות הנפש שלנו. ברמזים נתבונן לפי הסדר, מלמעלה למטה:

כתר: "וישם לך שלום" שיא הברכה – שלום

הרמז הראשון הוא השיא של ברכת כהנים. אנחנו יודעים שאחת מאבני החן בתורה, היהלום שבכתה, היא "הברכה המשולשת", ברכת כהנים המורכבת משלש ברכות: "יברכך הוי' וישמרך. יאר הוי' פניו אליך ויחנך. ישיא הוי' פניו אליך וישם לך שלום"⁹⁵.

שיא הברכה השלישית, שיא ברכת כהנים, הוא "וישם לך שלום". אנחנו אומרים ברכת

בעברית אפשר לומר נפלאות וגם פלאות (בלי הַנ) – התרגום לאנגלית יהיה זהה – ולכן בכל עשר השנים הנוכחיות אפשר לשחזר את הרמזים של לפני שלשים שנה, ולהחליף את הַנפלאות בַפלאות⁹⁶. כך, השנה היא תהא שנת פלאות בכל – שנה שנראה פלאות בכל מה שנעשה ובכל מה שה' יעשה אתנו.

עוד רמז יפה לתשפ"ב – שכמה מהתלמידים כבר אמצו אותו – הוא תהא שנת פנים בפנים. "פנים בפנים"⁹⁷ הוא הביטוי שכתוב על האופן בו ה' נתן לנו את התורה – הוא נתן לנו אותה מתוך הממד הפנימי שלו, "פנים", מהפנימיות שלו כביכול ישר לתוך הפנימיות שלנו, "בפנים"⁹⁸. "פנים בפנים" הוא יחס בין אדם למקום וגם יחס בין אדם לחברו. כלומר, שנת תשפ"ב היא שנה של גישה, התייחסות לנשמה אחרת והתאחדות בין נשמות ביחס של "פנים בפנים", מתוך פנימיות הלב שלי לפנימיות הלב שלך וחזור. כאשר יש יחס אמתי באור ישר יש תגובה מקבילה של אור חוזר המשקפת את ה"פנים בפנים" – "כמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם"⁹⁹. אם כן, השנה הבעל"ט היא תהא שנת פנים בפנים.

אלה שתי דוגמאות, מתוך הרבה דוגמאות נוספות אפשריות, של ראשי התיבות של השנה. אבל זו לא ההתבוננות העיקרית שלנו בשנה הבאה – אנחנו נתבונן בגימטריאות מופלאות של 782.

פרצוף רמזים

הערב נבחר, מתוך הרבה אפשרויות, שש

94 ראה גם שיחת ש"פ ויגש תנש"א הערה 94. לציון ש"נפלא", לשון נפעל, הוא כפולת 23, חיה (נפלא = 161 = 7 פעמים 23, והוא סוד שם קסא בקבלה, פנימיות אור אמת), ואילו "פלא", עצם הפלא, הוא כפולת 37, יחידה (פלא = 111 = 3 פעמים 37. פלא הוא אלף למפרע. יש כאן גם חלוקה של ג"ר וז"ת, ודוק).

95 דברים ה, ד.

96 ראה לקו"ת במדבר יח, ג ובכ"ד.

97 משלי כז, ט.

98 יחזקאל א, כו.

99 זכריה יד, ט.

ט במדבר כד, כו.

שנת תשפ"ב

היא שנה של
גישה, התייחסות
לנשמה אחרת
והתאחדות בין
נשמות ביחס
של "פנים
בפנים", מתוך
פנימיות הלב שלי
לפנימיות הלב
שלך וחזור

פרדוקס – יחוד אמתי ומוחלט
בין שני הפכים.

השלום הזה, שהוא חיבור
של דעות שונות והפוכות, יתגלה
בימות המשיח. בעולם שלנו אין
לנו אפשרות להבין זאת. אנחנו
מאמינים בכך, אבל ההתגלות
של נשיאת הפכים – היכולת
לשאת הפכים ביחד כאחד –
היא משהו שמעל ההכרה שלנו.
לכן הרמז הזה שייך לכתר, העל-
מודע – שם התורה עושה
שלום בין הדעות ובין האנשים

שאומרים את הדעות.

דעה בתורה משקפת אמת פנימית של
הנשמה, כאשר האמת הפנימית של נשמות
שונות מתגלה בדעות הפוכות. הכח של התורה
הוא שבסוף הכל יהיה בשלום ואהבה. כך חז"ל
דורשים^{טז} על הפסוק "את והב בסופה"^{טז} –
בתחלה יש "מלחמתה של תורה", דיון שהוא
כמו מלחמה, אבל הסוף הוא אהבה ושלום.

כך מוסבר פירוש חז"ל ל"וישם לך שלום",
"זה שלום תורה" – הגילוי שכל הדעות השונות
הן אמת אלקית אחת. כל נפש אלקית בישראל
היא "חלק אלוך ממעל ממש"^{יז}, והאלקות לא
מתחלקת לחלקים נפרדים – כל חלק משקף
את השלמות, כל חלק הוא הכל ("התופס בחלק
מן העצם תופס ככולו"^{יח}), והשלום הוא הגילוי
שכל הדעות הן אחת.

שלמות של בלי-גבול וגבול

נאמר עוד נקודה לגבי הרמז הראשון: אמרנו
שב לשון הקדש שלום מובנו גם שלמות. השלום

כהנים כל יום, בה רואים (על
פי הכלל ש"הכל הולך אחר
החיתום") שהברכה העיקרית
היא שלום ("הוי' יברך את עמו
בשלום" – שלום הוא ה"כלי
מחזיק ברכה לישראל"^{יט}) –
שלום בעולם, שלום בעצמי,
בנפשי. שלום בלשון הקדש הוא
גם לשון שלמות – השלום
יוצר מציאות שלמה (כמו
בריאות טובה-שלמה). חז"ל
אומרים "גדול השלום"^כ –
הברכה הגדולה ביותר בעולם

היא השלום. זו הברכה שהתורה מברכת אותנו
בברכת כהנים – הכהנים הם "שלוחי דרחמנא"
לברך אותנו וגם "שלוחי דידן" שבביל לקבל
מה' את הברכה עבורנו^{כא}. הברכה הזו, "וישם
לך שלום", היא הכי חשובה בביטויים שהערך
שלם הוא תשפ"ב.

"שלום תורה"

חז"ל בספרי^{כב}, מדרש הלכה שמפרש את
מלות התורה, משייכים כל חלק בברכת כהנים
למשהו מסוים. הם מסבירים על "וישם לך שלום"
– שלש המלים של השנה הבאה עלינו לטובה
– "זה שלום תורה". דברי חז"ל בעצמם דורשים
הסבר. מה הכוונה? יש משהו יחודי בתורה, שיש
לה כח לעשות שלום בין דעות שונות ואפילו
מנוגדות. אנחנו יודעים שתנא אחד אומר כך ותנא
אחד אומר אחרת, כמו בית שמאי ובית הלל, שתי
דעות מנוגדות – אבל "אלו ואלו דברי אלהים
חיים"^{כג}. זהו משהו מהותי בתורה, שהיא עושה
שלום בין הפכים, נשיאת הפכים, שהוא בעצם

י ראה גם רש"י לויקרא כו, ו.

יא סיום מסכת עוקצין.

יב בראשית רבה לח, ו; ויקרא רבה ט, ט. ובכ"מ.

יג ראה יומא יט, א. ובכ"מ.

יד עה"פ. פסקא מב; וכן במדב"ר יא, ד.

טו עירובין יג, ב.

טז קידושין ל, ב.

יז במדבר כא, יד.

יח תניא פ"ב (ומופיע כן בשפע טל, הקדמה בן מאה
שנה). ע"פ איוב לא, ב.

יט הוספות לכש"ט (קה"ת, הוצאה שלישית) אות רכז
(וראה תולדות יעקב יוסף פ' יתרו).

המעבר מהכתר למוחין, החיבור בין הבלתי-מוגבל לבין המציאות המוגבלת (כי כח הגבול הוא חלק מהשלמות הבלתי מוגבלת, כנ"ל). כאשר המלך שלמה בנה את בית המקדש הוא אמר תפלה מאד חשובה לה', הפותחת בפסוק "אז אמר שלמה הוי' אמר [במובן של רצה] לשכך בערפל"^{כז}. הביטוי "לשכך בערפל" בגימטריא **תשפ"ב**. זהו אחד הרמזים הכי משמעותיים, שיש הרבה מה להרחיב בו^{כח}. בתמצית, הכינוי של שלמה לבית המקדש, ערפל, מלמד על מעלת הערפל. ערפל הוא מצב של אי-ודאות. על ה' אנו אומרים "הודאי שמו כן תהלתו" – הוודאות שייכת לשמו ("הודאי שמו"), אך עצמותו יתברך היא למעלה מכל ודאות, וה' עצמו רוצה "דירה בתחתונים" – "לשכך בערפל" של עולמנו, בו הידיעה מוגבלת והכל נמצא בחוסר ודאות. ערפל הוא "עב הענן"^{כט}, כח של התעבות בו האדים הופכים לגשם – הרוחני והמופשט הופך לטפות ממשיות. בלשון הקבלה, זו הפעולה של "מהתעבות האורות נתהוו הכלים"^ל. כלומר, האי-ודאות של הערפל היא מצב של אין שיוצר מטמורפוזה, מעבר מיש ליש. בעוד ודאות מאפיינת את משה רבינו, הנביא שלא קם כמותו^{לא}, אי-ודאות היא הכח של המשיח, שהוא בעל רוח הקדש הגדול ביותר^{לב}. יש במשיח משהו מובנה של אי-ודאות, גם אחרי שזוהה אותו, כי התפקיד שלו הוא לחולל שינוי מוחלט במציאות, מטמורפוזה ממצב מוכר למשהו אחר לגמרי. עד כאן ממש בקיצור על הרמז השני, "לשכך בערפל", הערפל הוא בעצם מעבר ממה שלגמרי לא מודע ולא נתפס, האור והאוויר של הכתר, אל

של התורה הוא השלום של ה', כי "אורייתא וקוב"ה כולא חד"^{לד}. מהו השלום של ה'? מופיע באחד מספרי הקבלה הראשונים^{לד} שהשלמות של ה' היא שיש לו כח בגבול כמו שיש לו כח בלי-גבול. ה' הוא בלתי-מוגבל, אבל כדי להיות שלם הוא לא יכול להיות חסר שום דבר – לא יכול להיות חסר גם את ההיפך. הוא אין סופי, לפני הבריאה המוגבלת, אבל אם אומרים שהוא רק אין סוף, ואין לו כח 'סופי', מחסרים את השלמות שלו. זהו דבר מאד עמוק, שהשלמות – שהיא השלום – של ה' היא בכך שדבר אין סופי פשוט כולל גם פרטים סופיים.

השלום הזה משתקף גם בשלום של התורה: התורה היא אין סופית ("ארכה מארץ מדה ורחבה מני ים"^{לד}), אבל היא מתייחסת לפרטים ולכל דבר בתורה יש שיעור^{לז} – היא בלתי-מוגבלת יחד עם גבול בוזמנית. זהו השלום של ה' והוא משתקף גם בשלום של התורה. את ההשתקפות של האי-סוף בכל הפרטים נסביר יותר. כל ההגבלות וההגדרות והשיעורים הם חלק מהשלם הבלתי-מוגבל. לכן החכמים השונים, כל אחד לפי שורש נשמתו ונטייתו, כולם חלק מהאחד האי-סופי, שאין לו גבול. במתמטיקה יש משהו מוגבל (לימיט) ומשהו בלתי-מוגבל – היכולת לחבר בלי-גבול עם 'לימיט' היא ה"וישם לך שלום' זה שלום תורה".

זו ההתבוננות הראשונה של **תשפ"ב** – **"וישם לך שלום"**^{לז}.

המעבר מהלא-מודע למודע: "לשכך בערפל"

הביטוי השני בהתבוננות היום הוא שלב

כ ראה זהר ח"א כד, א; ח"ב ס, א; תקו"ז תקון ו בתחלתו; תקון כד; תניא פ"ג פכ"ג; לקו"ת נצבים מו, א.
 כא עבודת הקדש ח"א פ"ח.
 כב איוב יא, ט, וראה בראשית רבה א, י.
 כג ראה תניא אגה"ק י.
 כד **"וישם לך שלום"** אותיות 'שלום כי שלום'.

כה מלכים א, יב.

כו אריכות הדברים משיעור זה, בצירוף להרחבה בשיעור י"ב אלול ש"ז, נדפסו יחד בגליון כי תצא.

כז ראה שמות כ, יח וברש"י (מהמכילתא. ע"פ שמות יט, ט עי"ש).

כח ראה ע"ח ש"ז (מול"מ) פ"א.

כט דברים לד, י.

ל אגרת תימן פ"ד. ראה גם הלכות תשובה פ"ט ה"ב; תקנת השבין אות ט; מאמר קדושת השבת מאמר ז.

ותפלה לאלקי אבותינו, "אלהי אברהם, אלהי יצחק ואלהי יעקב".

המדרגות שמעל המודע הן "שלמותא דכולא" – השלום של ה', השלום של התורה והשלום של נשמות ישראל שקדמו לתורה^ל. אחר כך יש את התהליך של מעבר מאור לכלי, התעבות, הערפל – המעבר מהלא-מודע למודע. אז בא המת, כחות המושכל, "אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב". כמובן, גם ברמז הזה יש הרבה מה להתבונן^ל.

חג"ת: עקדת יצחק

הרמז הבא הוא רק שתי מלים, שגם אותן אנחנו אומרים הרבה פעמים בתפלות שלנו – "עקדת יצחק". זהו רמז שבא בהמשך ל"אלהי אברהם, אלהי יצחק ואלהי יעקב". מהי עקדת יצחק? ה' העמיד את אברהם, אבינו הראשון, בנסיון הכי קשה – להקריב את בנו יחידו, לגביו הבטיח לו ה' "כי ביצחק יקרא לך זרע"^ל.

כל נסיון, ובמיוחד הנסיון הזה, הוא נסיון באמונה^ל – וממילא עמידה בנסיון היא ביטוי של האמונה, הראש העליון שבכתר. הסוד הפנימי של עקדת יצחק – מתייחס לאמונה, שהיא השלמות של ה', חיבור שני הפכים שהסברנו קודם, הסוד של "את והב בסופה". הדואליות העיקרית של הנשמות היא ימין ושמאל – אברהם הוא הימין ויצחק הוא השמאל, אהבה ויראה. ברגע של העקדה, כאשר רצון אברהם היה להקריב את בנו מתוך יראת ה' ויצחק שידע שהוא עומד להקרב התמסר לכך באהבה שלמה, היתה התכללות בין התכונות שלהם. בעקדה היתה מטמורפוזה, שינוי בין המדות שלהם – האהבה של אברהם הפכה ליראה והיראה של יצחק הפכה לאהבה, והם התאחדו. אברהם ויצחק הם חסד

מה שמתגשם ו'מטפטף' לתוך המודע. נוסף בתוך הענין הזה עוד רמז חשוב, שלא נספר כאן בפני עצמו: ב'פרצוף הגשם'^ל הג"ר – הספירות כתר-חכמה-בינה – הן **עני-ברק-רעם**, שגם עולה **תשפ"ב**. הברק והרעם – הפועלים בטול וישור הלב^ל – יוצאים מהענן, כאשר עב הענן הוא הערפל. היציאה הזו היא בעצם יציאת המוחין, חכמה ובינה (ברק ורעם), מתוך הענן-הערפל (ערפל מזכיר את אמרפל, נמרוד שהפיל את אברהם לכבשן האש^ל) – למצב של נסיון ואי-ודאות – ממנו יצא אברהם חי, ובעצם נולד מחדש כיהודי הראשון). בדיוק המעבר הזה מהלא-מודע אל המודע.

אם כן, שני הרמזים הראשונים שאמרנו מתייחסים אחד לשני – "וישם לך שלום" בנשיאת ההפכים הבלתי-נתפסת של הכתר ו"לשכן בערפל" באי-הודאות שמחוללת התעבות של מה שנסתתר בכתר. נמשיך לארבעת הרמזים הבאים, קצת יותר בקיצור:

חב"ד: "אלהי אברהם, אלהי יצחק ואלהי יעקב"

שלש פעמים ביום, בתחלת כל תפלת עמידה, אנו פונים אל ה' כ"אלהי אברהם, אלהי יצחק ואלהי יעקב". הביטוי הזה עולה בגימטריא **תשפ"ב**. שלשת האבות מתייחסים לשלש מדות הלב, אבל כאשר אומרים "אלהי... אלהי... ואלהי..." כתוב בקבלה^ל שהכוונה לחכמה-בינה-דעת, כחות השכל – "אלהי אברהם" הוא חכמה, "אלהי יצחק" הוא בינה, ו"אלהי יעקב" הוא דעת. הכוונה הזו שייכת במיוחד לשנה הבאה, שתהיה שנה של כוונה, התמסרות

לא ראה שיעור "גשם נדבות" (טבת תשנ"ט, יודפס אי"ה במבחר שיעורי התבוננות כח), וראה – באופן אחר קצת – אל עולם הקבלה ריש פי"א.

לב ברכות נט, א.

לג עירובין נג, א, ובכ"מ.

לד שעה"כ ענין כונת העמידה (עמ' קצג). וראה זהר ח"ב יב, ב.

לה תנדב"א פי"ד. בראשית רבה א, ד.

לו ראה באריכות התוועדות ח"י אלול השתא (ראה מתוכה "מגן אברהם" – נדפס לקמן – ועוד).

לז בראשית כא, יב.

לח ראה פרי הארץ לפרשת וירא.

האלה? יש כמה הסברים בקבלה^מ, והבסיס הוא ששני ההרים קשורים לשני העמודים שהיו במקדש שבנה שלמה (שאת תפלתו בחנוכת הבית הזכרנו קודם) – ולא במשכן שבנה משה רבינו – יכין ובעז^{מא}. שני העמודים בקבלה הם שני הכחות הפעילים של הנשמה, הבטחון והתמימות, שתי הרגלים של הנשמה שמאפשרות לה ללכת, וזהו גם הסוד של שני ההרים – הר גרזים והר עיבל. הברכות בהר גרזים שייכות לנצח והקללות בהר עיבל שייכות להוד. יש משהו חזק בצד של השלילה (כמו שדברנו על אי־ודאות), ובתורה נזכרים ה"ארורים" ולא ה"ברוכים"^{מב}. יש משהו יותר עצמי בהר עיבל, זהו ההר ששייך להוד – הכח להודות לה' על הכל, גם על מה שנראה טוב וגם על מה שנראה לא טוב (שיא האהבה של "ובכל מאדך"^{מג}, דהיינו "עושיין רצונו של מקום"^{מד} – "בכל מדה ומדה שהוא מודד לך הוי מודה לו במאד מאד"^{מה}). צריך להודות על הלא־טוב עד שיתגלה כטוב^{מו}. בשנה הבאה מתאים לצייר במודעות שלנו את שני ההרים הללו. אנחנו מקוים ומתפללים שזו תהיה שנה בה נחזור לשכם, הנמצאת בין שני ההרים האלה – הר גרזים הר עיבל. יש הרבה סודות בשני ההרים הללו, שלא נאמר עכשיו.

יסוד ומלכות: "צלם אלהים" – "דמות אלהים"

עברנו בינתיים את כל הספירות כתר־חכמה־בינה־דעת־חסד־גבורה־תפארת־נצח־הוד. אם כן, הרמז האחרון בששת הרמזים צריך להקביל

מ ספר הציוני על התורה ריש פרשת ראה; ילקוט ראובני ראה אות ו. ובכ"מ.

מא מלכים א, ז, טו־כב.

מב—ראה גם שיעור י"ב אלול תש"ס (והנדפס מתוכו במדור מעין גנים בגליון כיתבוא תשע"ט).

מג דברים ו, ה.

מד ברכות לה, ב ובמהרש"א שם ד"ה "שנאמר ואספת".

מה ברכות פ"ט מ"ה.

מו ראה תניא אגה"ק יא (ובשיעורים אודותה שנמסרו במהלך שנת תש"פ).

וגבורה, והכח ליחד אותם בא משלמותא דכולא, "וישם לך שלום", הרמז הראשון.

בתפלת ראש השנה, בברכת זכרונות חותמים "ועקדת יצחק לזרעו היום ברחמים תזכר. ברוך אתה הוי' זוכר הברית" – "הכל הולך אחר החיתום". הכח הפנימי המתעורר על ידי זכירת עקדת יצחק הוא רחמים – העקדה מעוררת רחמים על עם ישראל יותר מכל מה שקרה בתולדות העם היהודי. לכן אנו מבקשים מה' שיזכור את עקדת יצחק והזכרון הזה יעורר רחמים אלקיים על הנשמות שלנו. אם כן, יש לנו בעקדת יצחק את יחוד ההפכים, חסד וגבורה, אהבה ויראה, יחוד האב והבן, והיחוד הזה מעורר רחמים (של ה'). אך ידוע שתכלית מדת הרחמים היא החדרת אור ושפע הרחמים בפנימיות מי שמרחמים עליו, והיינו שכדי שמדת הרחמים של הקב"ה תפעל את פעולתה כדבעי עלינו להיות כלי לרחמי שמים בכך שאנחנו מתדמים אליו יתברך, "מה הוא רחום אף אתה היה רחום", ובסוד "ונתן לך רחמים ורחמך", וד"ל) – המדה השלישית של הלב, מדת התפארת שפנימיותה רחמים. הכל בא מהכתר, אבל יש כאן את שלשת הרגשות הבסיסיים של הלב.

נו"ה: הר גרזים – הר עיבל

אמרנו ארבעה רמזים, וכעת מתקדמים לרמז החמישי, כאשר כל רמז כאן הוא זוג או קבוצה של שלשה כחות. הביטוי הבא ששוא 782 הוא שמות שני ההרים עליהם נכרתה ברית התורה – **הר גרזים הר עיבל**. כשנכנסנו לארץ הלכנו לשכם, שעומדת בין שני הרים, הר גרזים והר עיבל – ששה שבטים עלו להר גרזים וששה להר עיבל והלויים והארון עמדו בין ההרים. כאשר הם אמרו את הברכות פנו הלויים להר גרזים וכאשר הם אמרו את ההיפך הם פנו להר עיבל^ט. שני ההרים האלה יחד שוים **תשפ"ב**.

בקבלה, מהו השרש הרוחני של שני ההרים

לט סוטה פ"ז מ"ה.

הנשיות של האדם היא אחת המצוות הגדולות של התורה – להיות בדמות מצוה להתדמות אליו. אבל היכולת להקרין אלקות לתוך המציאות, מדרגת ה"צלם אלהים", היא לא מצוה בפני עצמה – היא מצב קיומי

"צדיק יסוד עולם" – ואילו הדמות מתגלה באשה, בחינת מלכות. מהי הדמות בתורה? אין מצוה בתורה להיות בצלם אלקים (רק שכך עלה ברצון ה' בשעה שברא את האדם, כמ"ש "אני אמרתי אלהים אתם וגו'²¹), אבל יש מצוה גדולה של דמות – להתדמות אליו, "והלכת בדרכיו"²². מהי ההתדמות? "מה הוא רחום אף אתה היה רחום וכו'²³. הנשיות של האדם היא אחת המצוות הגדולות של התורה – להיות בדמות, מצוה להתדמות אליו. אבל היכולת

להקרין אלקות לתוך המציאות, מדרגת ה"צלם אלהים", היא לא מצוה בפני עצמה – היא מצב קיומי. הצד הזכרי כאן הוא מצב קיומי והצד הנקיבי כאן הוא מצוה – מצוה שייכת למלכות, שהרי כל המצוות הן מצוות המלך.

שוב, הרמז האחרון הוא ש-782, **תשפ"ב**, עולה האיחוד של שני ההבטים של האדם, **"צלם אלהים"** ו"**דמות אלהים**".

סיכום

רק נרוץ שוב על כל ששת הסימנים: הראשון הוא **"וישם לך שלום"** – שלום הוא שלמות, שלום הוא הפרדוקס של איחוד מוחלט של ההפכים.

השני הוא **"לשכן בערפל"** – הסוד של המטמורפוזה, הסוד של המקדש עצמו, המעבר (מלמעלה למטה) מאור לכלי, המעבר (מלמטה למעלה) מהוודאות לאי-וודאות קיומית, שהיא הסוד של המשיח, רוח הקדש שלו, בה הוא גדול ממשה רבינו.

לשתי הספירות האחרונות – יסוד ומלכות. יסוד הוא האמת, הכח לאמת-להגשים, כמו שהסברנו, ומלכות היא הכח להוריד את כל הכח של הבריאה למציאות – לגלות בארץ שה' אחד ושמו אחד, "והיה הוי' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה הוי' אחד ושמו אחד".

יש שני ביטויים בתחלת התורה לכך שה' ברא את האדם בצלמו – **"צלם אלהים"** ו"**דמות אלהים**". שני הביטויים האלה יחד שוים **תשפ"ב**. הביטוי "צלם אלהים" מופיע בפירוש

בבריאה הראשונה, "ויברא אלהים את האדם בצלמו בצלם אלהים ברא אתו"²⁴, אבל אחר כך (בתחלת הסיפור השלישי של מעשה בראשית) כתוב "זה ספר תולדת אדם ביום ברא אלהים אדם בדמות אלהים עשה אתו"²⁵. בהתחלה כתוב שה' אמר "נעשה אדם בצלמנו כדמותנו"²⁶, אחר כך כתוב "בצלם אלהים" ואחר כך "בדמות אלהים". מה ההבדל?

"צלם אלהים" שייך ל"**צדיק יסוד עולם**",²⁷ מי שמממש את הפוטנציאל שלו – אמת, הכח של היסוד. אבל "דמות אלהים" היא המלכות של האדם. כך מוסבר בקבלה²⁸ ש"צלם" הוא זכר ו"דמות" היא נקבה (כך גם בדקדוק לשון הקדש). כל זכר הוא "צלם אלהים" וכל נקבה היא "דמות אלהים".

הדמות היא היכולת לקבל אלקות ולשקף אותה במציאות. הצלם הוא היכולת לבטא אלקים במציאות. ה"צלם אלהים" שבו נברא האדם מתגלה באיש הצדיק – **צלם** הוא נוטריקון

מז בראשית א, כז.

מח שם ה, א.

מט שם א, כו.

נ משלי י, כה.

נא זהר ח"ג לה, ב; ע"ח שכ"ה דרוש א (מ"ב).

נב תהלים פב, ו.

נג דברים כח, ט.

נד מכילתא פרשת השירה פרשה ג; ספרי עקב יא, כב.

ובכ"מ.

כתר "וישם לך שלום"	
"לשכן בערפל"	
חכמה "אלהי אברהם"	בינה אלהי יצחק
דעת ואלהי יעקב	
חסד־גבורה־תפארת עקדת יצחק	
נצח הר גרזים	הוד הר עיבל
יסוד "צלם אלהים"	
מלכות "דמות אלהים"	

זו ההתבוננות שלנו במספר 782. שה' יעזור שתהיה שנה של טוב גלוי, של גילוי משיח, שאי־הוודאות תהיה וודאית, ושנשמח באי־הוודאות, שאי־וודאות שמחה תהפוך לוודאות שמחה בלתי־מוגבלת. שתהיה כתיבה וחתומה טובה לשנה טובה ומתוקה לנו ולכל ישראל אמן.

השלישי הוא התפלה לה' כ"אלהי אברהם, אלהי יצחק ואלהי יעקב", כנגד חב"ד.

אחר כך בא האיחוד בלב עצמו בין הימין והשמאל, החילוף של אהבה ויראה ("אחליפו דוכתייהו"^{נה}, אור האהבה דאברהם בכלי של יצחק ואור היראה של יצחק בכלי של אברהם), ועד שהאהבה עצמה נעשית יראה והיראה נעשית אהבה – סוד "עקדת יצחק", שהזכרון שלה מעורר רחמים רבים לעולמי עד.

הרמז החמישי הוא שני ההרים, הר הברכה והר הקללה, **הר גרזים הר עיבל** – שניהם חיוביים ונחוצים – שהם היכולת ללכת במציאות, שני העמודים של מקדש שלמה, יכון ובעז.

בסוף באים יסודות הזכר והנקבה, יסוד ומלכות, "צלם אלהים" ו"דמות אלהים". ולסיכום:

נה ראה זהר ח"א טז, א (ובאורך בשיעורי כאיכב חשון ע"ט).

הלוֹמֵד עַל מְנַת לַעֲשׂוֹת | צידה לדרך

- ♦ את שנת תשפ"ב יש להקדיש לבנית יחס של "פנים בפנים" עם ה' ועם הזולת.
- ♦ שיא הברכה הוא השלום – "וישם לך שלום".
- ♦ "שלום תורה" הוא הכח לחבר דעות הפוכות, המשקפות אמת פנימית של נשמות שונות.
- ♦ שלמות ה', המאחדת את כח הבלי־גבול עם כח הגבול, משתקפת בשלום תורה – אין סופיות הנכנסת לפרטים ושיעורים מוגבלים.
- ♦ "הוי' אמר לשכן בערפל" – האי־ודאות הבלתי מוגבלת של ה' שוכנת באי־ודאות המוגבלת שלנו.
- ♦ הערפל – אי־ודאות והתעבות – כח משיחי לחולל בעולם שינוי מוחלט (מטמורפוזת).
- ♦ שנת תשפ"ב היא שנה של התמסרות בתפלה ל"אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב".
- ♦ נשיאת ההפכים של עקדת יצחק – נסיון האמונה – מתבטאת בלב באיחוד האהבה והיראה והיא, יותר מכל, מעוררת את רחמי ה' עלינו.
- ♦ הברכה בהר גרזים והקללה בהר עיבל הן רגלי הנשמה המאפשרות לה ללכת.
- ♦ יש להודות על מה שנדמה לא טוב עד שהוא מתגלה כטוב.
- ♦ "צלם אלהים" הוא יכולת הצדיק לבטא אלקות במציאות ו"דמות אלהים" היא היכולת לקבל אלקות ולשקף אותה במציאות.
- ♦ הזכר ("צלם אלהים") הוא מצב קיומי והנקבה ("דמות אלהים") היא מצוה.

שיעור

שיעור הכנה לסליחות ראשונות (ח"ג)

אין מלך בלא מלכה

קיצור מהלך השיעור

חלקה העיקרי והמרגש של התועדות ההכנה לסליחות הראשונות עסק בעניני העיקרי של ראש השנה – **המלכת ה'**. מתוך ההשראה של **"אני לדודי ודודי לי"**, שנמשכת גם לתוך עשרת ימי תשובה, עלתה התבוננות חדשה בענין ההמלכה: יש **קבלת עול מלכות שמים** של ה' המולך **ממילא**; עמוקה ממנה היא **ההכתרה** שבלעדיה ה' כלל **אינו מלך**, "אין מלך בלא עם"; אך הנעלית ביותר היא עלייתנו להיות **המלכה** של המלך, רעיתו של ה' יתברך – שהרי "מלכא בלא מטרוניתא לאו איהו מלך ולא איהו גדול". המלך **נמלך ברעייתו** המלכה והיא המגלה מתעלומות לבו את רצונו למלוך ו**מייעצת לו** לגזור גזירות טובות. זו כוונה חדשה ומיוחדת לראש השנה הזו – **להיות מלכה-רעיה** שמחה ומשמחת לה', דודנו-מלכנו, ובכך לעשותו **למלך על כל הארץ**.

ששנה לאותו מספר – **"אני לדודי ודודי לי"** בגימטריא **"סְלִסְלָה"**^ג, צריך להבין את הקשה. זו מלה מעניינת, מלה בת חמש אותיות בצורה כפולה, שמופיעה רק פעם אחת בתנ"ך בצורה הזו. כפי שנראה, זו מלה שגם נותנת מבט על שני מרכיבים המצטרפים ביחד ליצור את ה"אני לדודי ודודי לי".

בתחלת ספר משלי כתוב **"סְלִסְלָה וְתָרוּמָמָךְ תִּכְבְּדָךְ בִּי תַחֲבֹקְנָה"**, ביחס לתורה (שנמשלה בכל ספר משלי לאשה הטובה) – צריך לסלסל

א. "סלסלה ותרוממך"

"אני לדודי ודודי לי"^א הוא הסימן של כל ימי התשובה, מראש חדש אלול עד יום כיפור^ב. בערך המספרי של **"אני לדודי ודודי לי"**, 185, יש הרבה רמזים וכוונות. הערב נפתח במלה מיוחדת, שמופיעה רק פעם אחת בתנ"ך,

נרשם ע"י איתאל גלעדי. לא מוגה. מוצש"ק כ"תבוא, כ' אלול תשפ"א – כפ"ח.
א שה"ש, ו, ג.
ב כפי שהתבאר באריכות בחלקו הקודם של השיעור (נדפס לקמן) – ושי"ג.

ג משלי ד, ח.

נמלך? בנשמותיהם של צדיקים^{טז}. אנחנו לא סתם היועצים של המלך בעבודה שלו, "עם המלך במלאכתו ישבו שם"^{יז}, ואנחנו לא רק בניי של הקב"ה. "במי נמלך?" – בעצם המלך נמלך במלכה שלו. מהות המלכה היא ההיכי תמצי של "במי נמלך". מי המלך הראשון דקדושה בתורה, בשר ודם? אברהם אבינו. שכל המלכים של העולם, אחרי מלחמת המלכים, המליכו אותו ב"עמק המלך"^{יח} – הוא מלך שבא מהמקום הכי עמוק שיש במציאות. מה ה' צוה את אברהם אבינו? "כל אשר תאמר אליך שרה שמע בקלה"^{יט}. יש לך מלכה – שרה גם לשון מלכה, המלכה שלך ושל כל העולם^כ. צריך להתייעץ אתה, וכל מה שהיא תאמר – תעשה. ממש "מלך בלא מלכה לאו איהו מלך ולא איהו גדול". זהו הסוד של "אני לדודי ודודי לי" – קשר של מלך ומלכה. הווארט הזה משלים את מה שדברנו לפני סליחות לפני כך וכך שנים בשכס^{כא}, שחזן מ"אבינו מלכנו" יש עוד יחס – שעולה על כלונה – בינינו לבין הקב"ה, דודנו. לפי מה שאנחנו אומרים כרגע, ה"דודנו" – היחס של המלך והמלכה – משלים ומחליט את המלך, עושה את המלך למלך. ברגע שאמרתי "מלכנו" חייבת להיות מלכה, מלכה בבחינת "אני לדודי ודודי לי" (וכידוע ש"דודי" רומז ל"דוד מלך ישראל חי וקים"^{כב}).

לרומם את המלך ולרומם את המלכה

בהקשר הזה יש גם ווארט שאנחנו אוהבים לחזור: "חתן דומה למלך והכלה נקראת מלכה", אבל עד מתי קוראים לחתן מלך ולכלה מלכה?

אותה ואז היא תרומם אותך (וכן צריך לחבק אותה ואז היא תכבד אותך). מה פירוש? התרגום מתרגם "חבבה" – צריך לחבב אותה. האבן עזרא כותב – וכמוהו מפרשים רוב המפרשים^א – ש"סלסלה" מלשון התרוממות. כתוב "סלו סלו המסלה"^ב, "סלו לרכב בערבות"^ג – שער סל הוא לשון התרוממות, כפי שתיכף נסביר עוד. בגלל הפירוש הזה הגענו לתורה שאנחנו אומרים כרגע.

יש עוד כמה פירושים, ביניהם הפירוש ש"סלסלה" היינו כמו לסלסל בשערות^ד – לדקדק. לפי הקבלה, כתוב^ה שהשערות של ז"א הן בעצם סוד שיעורי תורה שבאים מהתבונה. כל הבינה שדברנו עליה^ו היא מקור התהוות השערות של ז"א שהן שיעורי תורה. "סלסלה" מתפרש כמו לסלסל-לדקדק בתורה, "הפוך בה והפוך בה דכולא בה"^ז.

"אני לדודי ודודי לי" – יחוד מלך-מלכה

ידוע ש"חתן דומה למלך וכלה למלכה"^א. במאמר שחתן חוזר לפני החתונה^ב מביאים את מאמר הזה, המבוסס על הפסוק "גדול הוי' ומהלל מאד בעיר אלהינו"^ג, "מלכא בלא מטרוניתא לאו איהו מלך ולא איהו גדול"^ד. והנה, "סלסלה" שוה מלך-מלכה (לפי החלוקה הפשוטה של סל-סלה). אמרנו הרבה פעמים^ט ש"אני לדודי ודודי לי" היינו מלך-מלכה. מלך בלי מלכה – הוא לא מלך ולא גדול.

מלך הוא לשון המלכות-הייעצות – "במי

ד ראה גם רבינו יונה, מצודות ומלבי"ם עה"פ.

ה ישעיה סב, י.

ו תהלים סח, ה.

ז ר"ה כו, ב. ראה רש"י עה"פ.

ח פירוש הגר"א עה"פ.

ט בהלק הקודם של השיעור – נדפס לקמן.

י אבות פ"ה מ"ב.

יא ע"פ פרקי דרבי אליעזר פט"ו.

יב ד"ה "לכה דודי" תרפ"ט.

יג תהלים מז, ב.

יד ע"פ זרה ח"ג ה, א.

טו שיעור י"ח שבט ע"ו. ובכ"מ.

טז ע"פ בראשית רבה ח, ג"ז.

יז דברי הימים"א ד, כג.

יח בראשית יד, יז. וראה תנחומא לך לך יג; במדבר רבה

טו, יד ובכ"ד.

יט שם כא, יב.

כ ראה רש"י שם יז, טו; ברכות יג, א; בראשית רבה מז, א.

כא התוועדות הכנה לסליחות כ"א אלול תשנ"ד – נדפס

כמאמר "אבינו, מלכנו, דודנו" בספר אני לדודי ודודי לי.

כב ר"ה כה, א.

כל זמן שהחתן
מתייחס לאשתו,
אחרי הנישואין,
כמלכה - הוא
מלך. זהו ווארט
פשוט ויפה. באותו
רגע שהאשה
לא המלכה שלך
- אתה אויס-
מלך. כך גם לגבי
הקב"ה - הוא
צריך לרומם את
רעייתו כמלכה
ובכך הוא מלך

נוהגים לומר בעולם שהגדר הוא פשוט מאד: כל זמן שהחתן מתייחס לאשתו, אחרי הנישואין, כמלכה - הוא מלך. זהו ווארט פשוט ויפה. באותו רגע שהאשה לא המלכה שלך - אתה אויס-מלך. כך גם לגבי הקב"ה - הוא צריך לרומם את רעייתו כמלכה ובכך הוא מלך.

שוב, "סלסלה", שעולה מלך-מלכה, הוא מלשון נישואין - השער סל הוא להתרומם, להנשא. אומרים לחתן, למלך, "סלסלה ותרוממך" - אם אתה תסלסל-תכבד-תנשא את הכלה, המלכה, גם היא תרומם

אותך להיות מלך (הרי "הכל מן האשה"^{כג} - הכל אותיות כלה, שלש האותיות האחרונות של מלכה, כוונת "לכה דודי לקראת כלה").

הכל קשור גם לסליחות: המדקדקים כותבים^{כד} שהשרש סלח הוא בעצם אותו שרש של סלה - סלה לשון נשיאה (נישואין והתרוממות) וסליחה היא נשיאת עון. הרבה פעמים ח-וה מתחלפות בלשון הקדש, וכאן יש דוגמה חשובה לכך, חילוף סלח-סלה. כשה' סולח לנו הוא גם מרומם ומנשא אותנו - מחזיר את המלכה למקומה וכבודו^{כה}, וזו הכנה לכך שנוכל להמליך אותו.

פירושי המלה "סלה"

חוץ מזה ש-סלה לשון התרוממות, יש בו כמה ענינים. בכלל, יש ב"סלה" משהו מיוחד

כג בראשית רבה יז, יב.

כד ראה קונקורדנציה (מנדלקורן) שרש סלח.

כה כאשר ה' נושא את העון - כחותם יג מדות הרחמים, "נשא עון ופשע וחסאה ונקה" (שמות לד, ז) - הוא נושא לוקח את העון אליו כביכול, מאשים את עצמו על בריאת היצר הרע (ראה סוכה נב, ב), וכך הוא נושא אותנו להכלל בו ממש, בתעלומות לבו כביכול, שם המקור הנעלם בתכלית, בבחינת העלם שאינו במציאות כלל, של היצירה שלנו, שהרי "כי ממך הכל" (דה"א כט, יד). אותיות כלה כ"ל, וד"ל.

ביותר. המושג "סלה" מופיע הרבה בספר תהלים בסוף פסוק או בסוף ענין - שבעים פעמים בדיוק, "שבעים פנים לתורה"^{כז}. יש "סלה" בעוד מקום בתנ"ך חוץ מתהלים? קצת למרבית הפלא, בכל התנ"ך אין עוד "סלה", חוץ מאשר בנביא אחד בתרי-עשר (שלמדנו לא מזמן) - עוד לפני תהלים, לפי סדר התנ"ך. הכל בפרק אחד בתרי-עשר, בפרק האחרון של חבקוק הנביא, "תפלה לחבקוק הנביא על שגינות", החותם "למנצח בנגינותי"^{כח}, ההפטרה של יום שני של חג שבועות בחו"ל (גם אצלנו, בארץ, אומרים אותה בתיקון ליל שבועות) - שם יש עוד שלש פעמים סלה^{כט}. חוץ מזה אין עוד "סלה" בתנ"ך. כלומר, סה"כ יש 73, חכמה, פעמים "סלה".

מה הפירוש של סלה? חז"ל^ל מפרשים שהוא לשון נצחיות, ואומרים כלל - שכל מקום שכתוב "נצח, סלה, ועד" (כמו שאומרים לפני קריאת שמע בנוסח "אהבת עולם") אין לו הפסק, אינו זז לעולם. האבן עזרא אומר^ל ש"סלה" הוא שם נרדף לאמת. גם מענין, כשאני חותם משפט או תפלה בתהלים אני אומר "אמת", כמו "חותמו של הקב"ה אמת"^{לא}. בקדמונים, בחז"ל ועד רש"י (ועד בכלל), סלה היינו נצחיות, והאבן עזרא אומר שאמת - נצחיות ואמת הולכים יחד.

בא הרד"ק וְשָׁנָה ראש לגמרי - איזה ראש השנה - לגבי המלה המיוחדת הזו. הוא אומר, וכך מפרשים ממנו והלאה, ש"סלה" הוא סימן

כו במדבר רבה יג, טו; זהר ח"א מז, ב; ח"ג כ, א; רטז, א; רכג, א.

כז חבקוק ג, יט.

כח חבקוק ג, גי"ג.

כט עירובין נד, א.

ל ראב"ע על תהלים ג, ג ובכ"מ.

לא שבת נה, א; ירושלמי סנהדרין פ"א ה"א.

על החזן, על מי ששר הכי טוב? לא! עכשיו כל אחד צריך לדעת שהכל תלוי אך ורק בו, בתחנונים שלו, מעומק הלב שלו.

בכל אופן, יש פה מגוון מאד יפה במלה הזו – נצחיות ואמת, שהן גם משהו מוזיקלי. בכך שכותב שאין פירוש, כנראה שיש משהו במוזיקה, בנגינה, שעוד יותר גבוה – משהו שקשור ל"סלה" ולסליחה. ניגון התפלות של ימים נוראים הוא בנוסח מיוחד שמקובל מהמהר"ל מפראג, והרביים מאד הקפידו לא לשנות אותו ולא להוסיף לו שום דבר. המהר"ל התחנן בדורו שמן השמים יגלו לו נוסח שיפעל את המתקת הדינים והתעוררות רחמים רבים על עם ישראל. גילו לו את הנוסח הזה, ולכן הוא מאד מקודש. הצמח צדק גם אמר שהוא נוסח מקורי שנובע משירת הלויים בבית המקדש – במשך הדורות נשכח, ומן השמים גילו מחדש למהר"ל מפראג¹⁷. בכל אופן, משמעותי לנו ביותר שהמלה "סלה" מתחלפת עם סליחה, "סלח לנו", והכל בסוד "סלסלה ותרוממך", יחוד המלך והמלכה, בגימטריא "אני לדודי ודודי לי".

ב. שלש דרגות בהמלכת ה'

"שלשה ספרים נפתחים" בהמלכת ה'

כל הענין הזה מוביל אותנו להתבוננות פנימית עמוקה בענין ראש השנה על דרך החסידות. אנחנו מתכוונים עכשיו לראש השנה, שנה חדשה, שמתחילה מהמלכת המלך. כל התפלות שלנו הן "הוי' מלך", ואפילו משנים את נוסח התפלה – במקום "האל הקדוש" אומרים "המלך הקדוש", הכל מלך.

ראש השנה הוא גם יום הדין – "שלשה ספרים נפתחין בראש השנה: אחד של רשעים, גמורין ואחד של צדיקים גמורין ואחד של בינוניים. צדיקים גמורין – נכתבין ונחתמין לאלתר לחיים.

מוזיקלי – סוף משפט בנגינה וגם סימן של עליה (כנ"ל). זו לא מלה בעלת משמעות, ולכן היא נמצאת רק בספר תהלים, שכולו נגינה – "נעים זמרות ישראל"¹⁸, "למנצח בנגינות מזמור לדוד"¹⁹ – ובפרק בחבקוק שמסיים "למנצח בנגינות". דווקא שם יש את המלה "סלה", סימן מוזיקלי – סימן של סוף קטע, וגם סימן של עליה (כנ"ל). הולך ביחד – בסוף הקטע הקול מתרומם, גומרים את הקטע בעליה.

בהקשר המוזיקלי, יש מי שמקשר²⁰ את המלה "סלה" למלה הלועזית סולו, שירה לבד. יתכן מאד שזהו ניתוח נכון. הקול בסוף הקטע, שמתרומם בכדי לחתום – שהוא האמת של הנגינה הזו – הוא גם קטע סולו. אם יש תזמורת שלמה או מקהלה שלמה של כך וכך קולות ששרים יחד – ה"סלה" בסוף הוא שמישהו אחד, כנראה הכי טוב, גומר את הקטע.

הבעל שם טוב²¹ (שצריך לספר משהו ממנו במוצאי שבת) מסביר משל של המדרש²², שהמלך כעס על החיות והן בחרו נציג שילך ויפייס בשמן את המלך, יבקש סליחה. במי בחרו? השועל, הכי פקח. שלחו אותו, הוא הסכים להיות שליח למלך וכולן סמכו על הכשרון שלו. הוא עם כל הקהל מאחוריו התקרבו ונכנסו להיכל המלך, וממש לפני שנכנסו למלך עצמו הוא פנה אחורה לכולן ואמר – 'דבותי, אני לא יודע מה לומר, שכחתי הכל...' (כמו שאחרי שלמדו את אדמו"ר הזקן את כל כוונות התקיעות הוא אמר 'איני יודע לתקוע...'), 'אני מסולק כאן – שכל אחד יתחנן על עצמו'. בעצם הוא אומר שכל אחד צריך להפוך להיות הסוליסט. אתה סומך

לב שמואל'ב כג, א.

לג תהלים ד, א.

לד ראה מאמרו של צבי מלאכי "לפירוש המלה 'סלה' בתנ"ך", בית מקרא יא, ג תשכ"ו עמ' 104-110 (מופיע באתר "דעת"), שם מובאת השיטות השונות בפירוש המלה. וראה ביאור הרב עדין אבן ישראל לתהלים ג, ג.

לה כש"ט (קה"ת) אות לה. וראה באורך אני לדודי ודודי לי מאמר "אשרי איש... יתאמץ בך".

לו בראשית רבה עח, ז.

לז ראה בכל זה ריש שיחת שש"פ תרח"ץ (הובא גם בספר הניגונים עמ' נה).

מי שמתרכז בהמלכת ה', באופן אוטומטי רשום ב"ספרן של צדיקים"

לתהו ובהו – אולי הוא מצפה עמוק בתעלומות לבו, כביכול, שיוולדו צדיקים אי פעם. בכל אופן, כרגע הרשעים לא עושים לה' חשק להיות מלך. שוב, הוא יכול להיות בורא עולם, יכול להשגיח על העולם (יכול אפילו לשחק-להשתעשע עם הלוייתן...^א), יש לו ענין בעולם – אבל בלי להיות מלך. הספור של הרשעים הוא שה' דווקא לא רוצה להיות מלך (לא רוצה להתגלות אלינו, לקיים אתנו יחס כו' – "אכן אתה אל מסתתר"^{מא}) – "אתם לא רוצים אותי? גם אני לא רוצה אתכם!", "כמים הפנים לפנים"^{מב}. הבינונים, שנשארים תלויים בעשרת ימי תשובה, מתארים מצב שאצל הקב"ה עצמו הענין לא מוכרע – כמו שהדין שלהם לא מוכרע, כך גם רצונו להיות מלך, 'מהיכי תיתי'. אלה שלשה מצבי רצון להיות מלך – "שלשה ספרים נפתחים", שלשה סיפורים, שלשה רצונות למלכות. בכל אופן, העבודה שלנו, "ועמך כלם צדיקים", היא לקבל את ה' כמלך, להמליך אותו, ובכך יש שלשה פנים, כלומר, שלשה אופנים שונים של ראש השנה, שלש כוונות של המלכת המלך בראש השנה (שכולם שייכים ל"ספרן של צדיקים" – מי שמתרכז בהמלכת ה', באופן אוטומטי רשום ב"ספרן של צדיקים"). זהו עיקר ההתבוננות שלנו הערב:

דרגה ראשונה: קבלת עול מלכות שמים

בפשט, כשאני מבקש מה' למלוך, רוצה שה' יהיה מלך, אני בעצם מקבל על עצמי "קבלת עול מלכות שמים". כלומר, בעצם ה' הוא מלך – אני לא צריך לעשות אותו מלך – רק שאני צריך לעשות את עצמי עבד שלו.

לפי הפירוש העממי, ה' הוא ודאי מלך בפועל. יתכן מאד שהוא "מלך עלוב" (כלשון

רשעים גמורין – נכתבין ונחתמין לאלתר למיתה. בינוניים תלויין ועומדין מראש השנה ועד יום הכפורים – זכו נכתבין לחיים, לא זכו נכתבין למיתה"^{לח}. בכל זאת, מוסבר בחסידות, העבודה

שלנו בראש השנה צריכה להיות מרוכזת בהמלכת ה'. ובאמת, אפשר להסביר גם את ענין שלשת הספרים בהקשר הזה. איך? כל ספר מספר את הסיפור של כל הבריאה, כל ההויה, באופן אחר – יש סיפור ההויה בנוסח הצדיקים, סיפור ההויה בנוסח הרשעים וסיפור ההויה בנוסח הבינונים. **ספור** בגימטריא **רצון**, וכל ספר משלשת הספרים הוא יחס אחר לרצון של ה' להיות מלך. בגדול, ישנן שלש אפשרויות לגבי רצון ה' למלוך – או שהוא רוצה למלוך; או שהוא לא רוצה למלוך; או שמבחינתו 'מהיכי תיתי', או שיהיה מלך או שלא יהיה מלך. פשוט שה' לא 'מוכרח' לרצות להיות מלך. שלש האפשרויות הן בעצם שלשת הספרים:

כשה' מסתכל על הצדיקים – הסיפור שלהם הוא שה' רוצה להיות מלך. ה' יכול להיות בורא עולם ואפילו להשגיח על כל פרט ופרט גם בלי להיות מלך – בשביל מה הוא צריך את התפקיד הזה?! כמובן, לא להיות מלך פירושו עולם בלי תורה ומצוות. מתן תורה עושה את ה' מלך בפועל, והתורה מיוחדת לישראל כי בפנימיות "ועמך כלם צדיקים"^{לט} (כמו שקראנו השבת בהפטרה). כשכולם צדיקים ה' דווקא כן רוצה להיות מלך. כמו שמיד נראה, הצדיקים יכולים להמליך את ה' באופנים שונים – אבל בכל אופן, "ספר של צדיקים" הוא ה**ספור** של הצדיקים, שמעורר את ה**רצון** של ה' להיות מלך. הרשעים הם ההיפך – אם יש רשעים בעולם ה' לא רוצה להיות מלך. יתכן שעדיין לה' ענין בלבד את העולם, לא להחזיר אותו

מ תהלים קד, כו. ע"ז ג, ב.
מא ישעיה מה, טו.
מב משלי כז, יט.

לח ר"ה טז, ב.
לט ישעיה ס, כא.

זאת, לחשוף את המלכות שלו, הוא זקוק לנו ממש.

מוסבר בשער היחוד והאמונה בתניא²² שהעם של המלך לא יכול להיות מורכב מביני משפחה או קרובים. אין מלך על אשה. לשלמה המלך היו אלף נשים, והן לא עושות אותו מלך בכלל. להיפך, זהו רק חטא שלו. אם יש למישהו אלף בנים, או רבבה של בנים – הוא גם לא מלך. צריך דווקא עם לשון עוממות. בשביל להיות מלך צריך נפרדים ממנו. בלי נפרדים הוא פשוט לא מלך. בכוונה הזו אני מכוון שאני רוצה שה' יהיה מלך – זהו לא בשבילי, זה 'תיקון' של ה'.

דרגה שלישית: אין מלך בלי מלכה

אבל יש פירוש עוד יותר פנימי, שהוא סוד ראש השנה של החסידות, של הבעל שם טוב, של אדמו"ר הזקן, ובמיוחד כמו שמתגלה לקראת משיח, שנת משיח²³. זו הכוונה שלנו השנה הזו: בשביל שה' יהיה מלך הוא צריך מלכה, שהיא חלק עצמי ממנו, "עצם מעצמי", "זאת הפעם עצם מעצמי ובשר מבשרי"²⁴. מהי המלכת ה' לפי ההסבר הזה? גם לעשות אותו מלך, אבל גם לעשות את עצמי מלכה! ההמלכה כוללת את שני הדברים ביחד.

נחזור: המדרגה הנמוכה, הפשוטה, היא שאני עושה את עצמי עבד. מעליה יש מדרגה בה אני וחברי, שעושים את עצמנו עבדים לה', מהווים את העם (המורכב מנפרדים) שגורם שיהיה פה מלך בכלל. אנחנו מייסדים את המושג, המוסד, של המלך ומלכות. אבל הפירוש הכי פנימי אומר שאם לא מתגלה הצד המשלים של הקב"ה גופא, המלכה שלו – אנחנו, כנסת ישראל – הרי "לאו איהו מלך ולא איהו גדול".

נב בשער היחוד והאמונה שם.

נג ראה שיעור י' סיון ע"ז (שם נתבאר שאם מחשבים את שנת מלכות דוד כאמצע ההיסטוריה – בין מלכות אדם הראשון, עם בריאתו, למלכות משיח על כל ישראל – הרי שסיום ההיסטוריה, מלכות משיח, הוא בשנת תשפ"ב).

נד בראשית ב, כג.

פרקי היכלות²⁵) – כמו שהרמ"ק מסביר בתומר דבורה²⁶ על המדה הראשונה של יג מדות הרחמים – שעלי להתבונן בכך שבגללי הקב"ה הוא "מלך עלוב" – אבל הוא מלך בעצם. כשאני מקבל עלי עול מלכות שמים אני מוריד מהמלך הקיים את ה"עלוב" שלו, אבל עיקר העבודה כאן הוא התיקון של עצמי – להשתנות לטובה, להשתפר ("תקעו בחדש שופר²⁷", "שפרו מעשיכם"²⁸), לקבל על עצמי להיות עבד של המלך הקיים.

דרגה שנייה: "אין מלך בלא עם"

שני הפירושים הבאים הם לא רק לתקן את עצמי, אלא גם לעשות את ה' מלך. חז"ל משתמשים בלשון "כאילו עשאוני"²⁹ – אנחנו עושים את ה' למלך על כל הארץ, כמו שאברהם עשה את ה' "אלהי הארץ"³⁰ (לא רק "אלהי השמים"³¹) על ידי עבודתו לפרסם את שמו יתברך בתחתונים (ראשית קיום היעוד לשמו נברא העולם, לעשות לו יתברך דירה בתחתונים). יש ביטוי מפורסם, שאנחנו אוהבים לפרש – "אין מלך בלא עם"³². הביטוי הזה אומר יותר מכך שאני מקבל על עצמי עול מלכות שמים, ובכך עושה את עצמי עבד ל"מלך עלוב" שכבר קיים במציאות. "אין מלך בלא עם" אומר שבלי עם אין מלך. כלומר, רק אם אנחנו העם של הקב"ה – אז הקב"ה הוא מלך. בבחינה הזו ה' הוא לא מלך מצד עצמו – הוא זקוק לעם. ודאי שהוא מלך בכח, יש לו כל הנתונים, כל ההכשרה הפנימית להיות מלך, אבל כדי לגלות

מג פרקי היכלות רבתי פי"ח אות ד; פכ"ד אות ד.

מד תומר דבורה פ"א בביאור מדה הא'.

מה תהלים פא, ד.

מו ויקרא רבה כט, ו. מדרש תהלים עה"פ.

מז זחר ח"ג קיג, א (וראה הגהות הרח"ו שם). ראה סנהדרין צט, ב ("כאילו עשאו לעצמו").

מח בראשית כד, ג.

מט ראה רש"י שם פסוק ז.

נ תנחומא נשא טז.

נא רבינו בחיי על בראשית לח, ל; עמק המלך שער שעשועי המלך פ"א; ספר החיים פ' הגאולה פ"ב; תניא, שער היחוד והאמונה פ"ז.

בהתחלה הכלה

מוצאת חן,
דאגת להיות,
ראויה למלך,
אבל התכל'ס
של הקשר היא
"שמע בקלה" –
המלכה היא אחת
שהקב"ה נמלך בה

שהיחס העצמי ביותר שעושה את ה' למלך הוא היחס שלנו אליו כמלכה. לכן עבודת ראש השנה היא שאנחנו נהיה מלכה – בכך עושים את ה' למלך.

"מלך הכבוד"

ה"סלה" של תפלת ערבית בראש השנה, התפלה הראשונה של השנה החדשה, הוא פרק כד בתהלים (הפרק החדש של הבעל שם טוב, החל מ"חי אלול

השנה¹). זו גם אחת מנקודות השיא של החזנות, הנגינה של הימים הנוראים. משום מה, אפשר להבין למה, מוסיפים פרק תהלים לפני "עלינו לשבח" של ערבית – הפרק "לדוד מזמור להוי' הארץ ומלואה תבל וישבי בה". בסוף המזמור כתוב "שָׂאוּ שְׁעָרֶיךָ רְאִישֵׁיכֶם וְהִנְשָׂאוּ פִתְחֵי עוֹלָם וַיָּבֹאוּ מֶלֶךְ הַכְּבוֹד. מִי זֶה מֶלֶךְ הַכְּבוֹד הוּא עֲזָו וַיְגַבֹּד הוּא גִבֹּר מִלְחָמָה. שְׂאוּ שְׁעָרֶיךָ רְאִישֵׁיכֶם וּשְׂאוּ פִתְחֵי עוֹלָם וַיָּבֹאוּ מֶלֶךְ הַכְּבוֹד. מִי הוּא זֶה מֶלֶךְ הַכְּבוֹד הוּא צְבָאוֹת הוּא מֶלֶךְ הַכְּבוֹד סְלָה". הקטע הזה חותם "סלה", והוא מופיע מיד אחרי המלה "סלה" – יש פעמיים בפרק את המלה שלנו, "סלסלה ותרוממך".

כמה פעמים אומרים כאן "מלך הכבוד"? זו תופעה מאד מיוחדת – אומרים חמש פעמים "מלך הכבוד" (כנגד נרנח"י). "מלך הכבוד" הוא הסימן של "חיי שרה" – 127 שנים, מלך שנים עד לידת יצחק ועוד הכבוד שנים מלידת יצחק. שרה היא המלכה של אברהם אבינו, כנ"ל, ובזכותה מלכה אסתר המלכה על 127 מדינות². ה"כבוד" בעצם הוא המטרוניתא – ה"מלך" הוא המלך, כפשוטו, ו"מלך הכבוד" הוא המלך והמלכה יחד.

יש כאן פירוש יפה של השפת אמת³: חז"ל

נט כפי שהתחלנו לדבר בהתוועדות ח"י אלול השתא.

ס בראשית רבה נח, ג.

סא פרשת וארא תרל"ה ד"ה "במדרש ראה נתתיך".

זהו סוג אחר לגמרי של עבודה, שהוא בעיקר עבודה על עצמי, להיות ראוי – כמו כלה שמתקשטת ב"כד קישוטי כלה⁴ (גם פרק כד בתהלים) כדי למצוא חן בעיני המלך ולהתחתן אתו. בהתחלה הכלה מוצאת חן, דואגת להיות ראויה למלך, אבל התכל'ס של הקשר היא "שמע בקלה" – המלכה היא אחת שהקב"ה נמלך בה. יש בקשר שלנו עם ה' "צדיק גוזר והקב"ה

מקיים"⁵ וגם "הקב"ה גוזר וצדיק מבטל"⁶. מי הצדיק כאן? האשה (הרי האשה היא צדיק וחצי!). יש משהו מיוחד דווקא בעם ישראל בקשר הנאמן בין המלך והמלכה. בהיסטוריה של אומות העולם יש מקרים רבים שהמלכה התנגדה למלך ואף מרדה בו. לעומת זאת, בתולדות עם ישראל – לפי זכרוני – איננו מוצאים מלכה שמורדת במלך⁷. יש הרבה דוגמאות של מרידת עבד באדוניו – ירבעם הוא עבד שמורד בבית דוד וכן יהוא מורד בבית אחאב. יש גם בן שמורד באביו – כמו אבשלום. אבל לא מצויה אצלנו אשה שמורדת. זהו הבדל מהותי, פנימי מאד, בין יהודים לגויים. הווארט שהנקודה שהכי מאפיינת את עם ישראל הוא הקשר בין האיש והאשה, המלך והמלכה. איזבל השפיעה על אחאב לרעה – אבל היתה נאמנת לו. זו נקודה חשובה בנוגע לכך

נה פ"ח שער הה"ש פ"א. ובכ"מ.

נו ע"פ תענית כג, א.

נד ע"פ מו"ק טז, ב; תנא דבי אליהו רבה פ"ב.

נח הסיפור הכי קרוב למרידה של מלכה בתנ"ך הוא על עתליה, שחטלה את כל בני המלוכה (מלכים ב, יא) ומלכה שש שנים בעצמה. אף על פי כן, עתליה לא מרדה במלך מכהן אלא עשתה זאת אחרי מות בעלה המלך יורם וגם אחרי מות בנה המלך אחזיהו. בפשט, היא התכוונה להרוג גם את נכדה יואש, אותו הצילה בתה יחושבע (אשת יהוידע). כנראה שבפנימיות – עם כל הרשעות של עתליה, שבאה מבית אחאב (בת עמרי), באופן לא מודע היה לה קושי להרוג את הנכד (ולהכיר את זרע המלכות של בעלה המלך), ולכן הוא ניצל וחזר למלכות בסופו של דבר.

חלק כבוד. כלומר, באמת נכון שהתכוון לעצמו, רק מה? אותו "מלך הכבוד" הוא-הוא "הוי" צבאות הוא מלך הכבוד סלה".

שלש מדרגות מלכות

עם הווארט הזה אנחנו נלך לסליחות. נסכם: יש קבלת עול מלכות שמים – תיקון עצמי. זהו התיקון של החיצוניות בכלל, נקרא לו תיקון העולמות – שאני מתקן את עצמי להיות עבד של המלך שכבר מולך בפועל. למעלה ממנה, יש תיקון מלכות – ממש לעשות את המלכות. בחיצוניות, תיקון-עשיית המלכות היינו "אין מלך בלא עם". אבל עשיית המלך בפנימיות היא היא הסוד של **מלך-מלכה**, כל הרמז של "אני **לדודי ודודי לי**", **סלסלה**. הסלסול הוא מנגינה, כנ"ל – האשה צריכה לדעת לשיר טוב, "למנוצח בנגינותי". האיש, המלך, מחכה לשירה של אשתו ומתמוגג עליה. הוא יכול לעתיד לבוא "קול באשה"^{טו} יהיה בסדר בכלל^{טז}, אבל עכשיו "קול באשה" טוב בבית – בין בני הזוג הוא מצוין. לפי כל זה, יש בעצם שלשה מלכים: יש מלך בפועל – רק שאני צריך לרצות אותו, להיות עבד שלו. יש מלך שהוא מלך בכח, בהעלם שישנו במציאות, וכדי להוציא מהכח אל הפועל הוא זקוק לנו, זקוק לעם. אבל יש משהו אחד לגמרי, שהוא מלך רק ביכולת, בהעלם שאינו במציאות, והמלכה מוציאה את ההעלם שאינו במציאות:

פועל קבלת עול מלכות שמים
כח "אין מלך בלא עם"
יכולת אין מלך בלי מלכה

אצל העבד, ואפילו אצל העם הנפרד, עיקר קבלת המלכות הוא מתוך פחד ויראה של האדון המלך^{טז}. לעומת זאת, אצל המלך והמלכה (בוודאי מלכה הנשואה למלך ישראל צדיק) – היחס מבוסס בעיקר על אהבה. העבד והעם

אומרים^{טב} שבהתחלה המלאכים חשבו ששלמה המלך מתכוון לעצמו – ובאמת במדה מסוימת התכוון לעצמו – ורצו לנקר את מוחו. לכן היה צריך לחזור ולהבהיר את כוונתו, ולומר "מי הוא זה מלך הכבוד". בהתחלה אמר "מי זה מלך הכבוד" ובסוף צריך לחזור ולהדגיש את המלה "הוא" – איני מתכוון לעצמי, רק "הוא מלך הכבוד סלה".

אם המלאכים חשבו ששלמה התכוון בהתחלה לעצמו, כנראה שהיתה לו אכן כוונה כזו. מה פירוש? מסביר השפת אמת (על יסוד דברים המפורשים בהמשך המדרש על מחשבת המלאכים וכו'^{טז}): מה ההבדל בין מלך בשר ודם לקב"ה? למלך בשר ודם נותנים כבוד, אבל הוא לא חלק מעצמותו – לא עצמי אצלו – רק שהוא מקבל כבוד מהעם. לכן הוא לא יכול לחלוק ממש את הכבוד שלו למישהו אחר ("מלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול"^{טז}), כי הכבוד לא שייך אליו

בעצם, הוא לא דבר שהוא קבל בעצמו. מה שאין כן הקב"ה, הכבוד אצלו – המטרונותא, ה"במי נמלך" – הוא חלק מעצמותו, לא שני דברים. הוא "מלך הכבוד" בעצם, ולכן הוא יכול לחלוק מכבודו. על כך אומר שלמה המלך – 'לי הוא חלק כבוד'. "הוא מלך הכבוד" – רק הוא מלך הכבוד, שהכבוד עצמי אצלו, ולכן יכול לחלוק למי שרוצה. מברכים עליו "שחלק מכבודו"^{טז} (למלכי ישראל וגם למלכי האומות) – ולי הוא

המלכה היא

קובעת, והמלכה
נמצאת בשמחה!
איש נמשך לאשה
שמחה – צריך
להיות שמח,
מאד-מאד שמח.
שהשנה הזו תהיה
שנה שמחה

טב שמות רבה ח, א.

טג ראה עוד באורך ביאור המדרש במעין גנים ח"ב פרשת וארא.

טד סנהדרין יט, ב ובכ"ד.

טה ברכות נח, א.

טו שם כד, א.

טז ראה באורך ד"ה "מהרה ישמע" תרל"ד, תרנ"ט, ובכ"ד.

טז סנהדרין פ"ב מ"ה.

שאנחנו המלכה של הקב"ה ובוזה הוא מלך. המלכה היא קובעת, והמלכה נמצאת בשמחה! יש ווארט של רבי דוד מלעלוב שאנחנו חוזרים תמיד^ט, שבכלל איש נמשך לאשה שמחה – צריך להיות שמח, מאד-מאד שמח. שהשנה הזו תהיה שנה שמחה, כבר כעת, מהסליחות והלאה, שהכל יהיה "אך טוב וחסד"^ט, "והיית אך שמח"^{טא}.

סט ראה יין משמח ח"ב ש"ז בתורה "תקבל את עצמך תראה יפה", שיעורי י"ג חשון ע"ג, כ"ה אב ע"ג, ט"ז אייר ע"ט, ובכ"ד.
ע תהלים כג, ו.
עא דברים טז, טו.

מצייתים למלך, אין אפשרות אחרת, אבל בקשר בין המלך והמלכה, כמו שאמרנו, המלך מתייעץ עם המלכה ובסופו של דבר שומע בקולה. הכל הוא "אני לדודי ודודי לי".
שוב, בזה אנחנו יכולים לגשת סליחות.

המלכה השמחה

[אחרי הסליחות נגנו "רחמנא דעני", "כתיבה וחתימה טובה", "ושמחת בחגך", ניגון ההקפות לרבי לוי'ק].

שתהיה שנה טובה ומתוקה לכולם. העיקר, כמו שאמרנו, הוא גאולה – גאולת הכלל, גאולת הפרט. העיקר הוא שמחה. הווארט שלנו הוא

הַלּוּמֵד עַל מְנַת לַעֲשׂוֹת | צִידָה לְדוֹר

- ◆ "אני לדודי ודודי לי" עולה "סלסלה [ותרוממך]" – עלינו לדקדק בתורה, לחבב ולרומם אותה.
- ◆ מלך בלא מלכה אינו מלך – על המלך להתייעץ במלכה ולשמוע בקולה.
- ◆ אם ה' הוא "מלכנו" הוא ודאי גם "דודנו" – היחס של "אני לדודי ודודי לי" 'מחליט' את המלכות.
- ◆ ככל שהחתן-המלך מרומם את הכלה-המלכה כך הוא מתרומם בעצמו – "סלסלה ותרוממך".
- ◆ סלה-סלח מתחלפים – הסליחה (נשיאת העון) מנשאת ומרוממת.
- ◆ ב"סלה" יש נצחיות, אמת וגם נגינה פנימית מרוממת.
- ◆ בתפלות ראש השנה על כל אחד להתפלל 'סלו' – תפלה מעומק לבו שלו.
- ◆ כשה' רואה את הצדיקים ("ועמך כלם צדיקים") מתחשק לו למלוך – לתת תורה ומצוות בעולמו.
- ◆ כשה' רואה את הרשעים – גם אם יש לו ענין בבריאה ובהשגחה הפרטית, הוא לא רוצה למלוך.
- ◆ כשה' רואה את הבינונים יחסו למלכות הוא 'מהיכי תיתי' – תלוי ועומד.
- ◆ ה' הוא "מלך הכבוד" – מלך המתעצם עם המלכה לגמרי – ולכן יכול לחלוק כבוד ליראיו.
- ◆ קבלת עול מלכות ה', המולך בפועל, היא תיקון עצמי והסרת הכינוי "עלוב" מ"מלך עלוב".
- ◆ חיצוניות הכתרת ה' למלך היא "אין מלך בלא עם" ופנימיות ההכתרה היא 'אין מלך בלא מלכה'.
- ◆ המלך נמשך למלכה שמחה ומקבל את דעתה.

"ולבבו יבין ושב"

קיצור מהלך השיעור

"אני לדודי ודודי לי" הוא לא רק סימנו של חדש אלול, אלא תיאור כולל של ימי התשובה – מר"ח אלול ועד יום כיפור – בהם **אנו פונים אל ה' וה' נענה לנו**. התשובה בכלל שייכת ל**בינה**, "ולבבו יבין ושב", ושלבי התשובה השונים הם בעצם 'פרצוף' שלם בתוך הבינה. דגש מיוחד מקבל ה'**דערהער' הפנימי** שאנו רוכשים **בסליחות**, שכהכנה להם נאמר השיעור, וסך הכל נסקרים ששה שלבים של עליה **בעבודה הנשית** שלנו – עבודת "אני לדודי" מתמסרת מצד הרעיה (בבינתה היתרה), שהופכת בסופו של דבר את ה' למרוצה מאתנו ושמח בנו ובעולמו בכלל.

כיפור, כידוע^ד הרמז ש"אני לדודי ודודי לי"^ה – שתיכף נשיר – כולל (בסופי התיבות שלו) את כל **מי** הרחמים בהם היה משה בה, מר"ח אלול, עד יום הכיפורים, שבת שבתון, "לפני הוי"^ו.

ארבע עליות באלול

רק בחדש אלול עצמו, עוד לפני ראש השנה, יש ארבע דרגות של עליה – בעצמה של **אלול**, **בינה**, בעצמת הרחמים העצומים של ה' אליהם

"אני לדודי ודודי לי" –

"בן ארבעים [ימים] לבינה [תשובה]"

שם החדש הזה, **אלול**, חדש של תשובה וחדש של רחמים וסליחות, בגימטריא **בינה**^א. הבינה היא השרש של התשובה – "ולבבו יבין ושב ורפא לו"^ב, צריך תשובה שמביאה רפואה לעולם^ג. הבינה היא התשובה, מקור הרפואה שלנו, ובבינה הכללית יש כמה מדרגות. ההתגלות של הבינה מתחילה מר"ח אלול ומסתיימת ביום

ד ראשית חכמה שער התשובה פ"ד (ד"ה "עוד יש" קטו, א); ב"ח לטור או"ח סימן תקפ"א; אוה"ת ראה עמ' תשפא. ובכ"מ.
ה שה"ש ג.ו.
ו ויקרא טז, ל.

נרשם ע"י איתאל גלעדי. לא מוגה. מוצש"ק כ"תבוא תשפ"א – כפ"ח.
א סידור יעב"ץ ח"ב שער הצאן (לחדש אלול) אות א; בני יששכר, מאמרי חדש אלול א, ז.
ב ישעיהו ו, י.
ג יומא פו, א (ע"פ הגהות הב"ח).

העולמות עוזב אותנו לטובת מה שיבוא. כמו הביטוי שה' "סותר על מנת לבנות"¹⁷, לבנות חדש יותר טוב – כך השנה חולפת, עוזבת, מסתלקת. בעצם, כשהיא מסתלקת היא מתרוממת – כל השנה החולפת מתרוממת ונכללת בשרש, אור אין סוף, ומה שעולה משמש העלאת מ"ג. השנה הזו שחולפת הופכת בעצמה להיות העלאת מ"ג, אתערותא דלתתא, בשביל להמשיך אור חדש של ראש השנה על ידי תקיעת שופר,

"שפרו מעשיכם"¹⁷.

סוד הוי' באלול

אם יש ארבע דרגות של עליה בתוך אלול, ארבע תקופות, כנראה שהן כנגד י"ה-ר"ה מלמטה למעלה, הכל י"ה-ר"ה של בינה, אמא עילאה (תשובה עילאה, תשובה מאהבה, תשובה משמחה, פנימיות הבינה):

מה שמתחיל מר"ח אלול, מזל בתולה, לשון בת ("בת היתה לו לאברהם ו'בכל" בגימטריא בן, היינו שם בן, מלכות דבינה) שמה"¹⁸), הוא המלכות של הבינה. בקבלה כתוב¹⁹ שממלכות דבינה (פרצוף תבונה) נאצל פרצוף לאה, תיקון אותיות המחשבה.

אחר כך מגיעים ל"ח אלול, כבר המדות, הרחמים – עצם מדת הרחמים של חדש הרחמים מתעצם ב"ח אלול, לידת שני המאורות הגדולים. יב הימים האחרונים של השנה, כנגד יב חדשי השנה החולפת כנ"ל, היינו בסוד יב גבולי אלכסון

ידוע שמ"חי אלול
מתחילה תקופה
של יב ימים, שהם
בפרטיות תיקון
יב חדשי השנה
החולפת. ה"תחל
שנה וברכותיה"
מתחיל להאיר
מ"חי אלול, יום
ההולדת של
הבעש"ט ואדמו"ר
הזקן

אנו צריכים להגיע:
יש חדש אלול עצמו, החל מראש חדש.

אחר כך יש יום שנוסף רק בדורות האחרונים – עליה בקדש בתוך אלול גופא – מ"חי אלול (לפני יומיים), יום הולדת שני המאורות הגדולים. ידוע²⁰ שמ"חי אלול מתחילה תקופה של יב ימים, שהם בפרטיות תיקון יב חדשי השנה החולפת. אף על פי שאנחנו בכללות אומרים "תכלה שנה וקללותיה, תחל שנה וברכותיה"²¹, אבל

ה"תחל שנה וברכותיה" מתחיל להאיר מ"חי אלול, יום ההולדת של הבעש"ט ואדמו"ר הזקן. זו תקופה מסוימת, מצוינת, בתוך חדש אלול.

אחר כך עוד תקופה – סליחות, החל משבת סליחות.

אחר כך יש ערב ראש השנה, שקובע ברכה לעצמו – תשובה מיוחדת²², גם תפלות מיוחדות, יש כאלו שצמים. בקבלה וחסידות מוסבר שבערב ראש השנה קורה משהו מיוחד במינו, שלא הייתי חושב עליו בכלל, עד שאדמו"ר הזקן לא מסביר לי אותו באגרת הקדש בתניא²³ שקראנו לפני כמה ימים. הוא מסביר שכל האור שהחיה את העולם בשנה האחרונה מסתלק, והעולם נשאר במצב היולי של אין – של ערפל, כפי שמדברים בזמן האחרון²⁴ – עד לתקיעת שופר שלמחרת ערב ראש השנה, בראש השנה, בה יורד אור חדש לעולם. בערב ראש השנה אור ה' שמחיה את

ז ספר השיחות תש"ג עמ' 177. ראה אוצר מנהגי חב"ד אלול-תשרי עמ' כ (סמ"ב ואילך) וש"ג.

ח פיוט "אחות קטנה" (ע"פ מגילה לא, ב).

ט ראה שו"ע או"ח סימן תקפא.

י ראה שו"ע שם ס"ב (ובמטה אפרים ס"ק לח). ועוד.

יא סימן יד.

יב שיעור ה' אלול השתא, ובארוכה בשיעור י"ב אלול (החלקים הרלוונטיים נדפסו בגיליון כי תצא).

יג ראה שבת לא, ב, ועוד. ענין זה נתבאר לאחרונה בארוכה בשיעור כ"ט תמוז (שיעור שבועי מטו"מ) ונדפס בגיליון דברים.

יד ויקרא רבה כט, ו.

טו בבא בתרא טז, ב.

טז ע"ח של"ח (לאה ורחל) פ"ד (מ"ת). ובכ"מ.

כל **אלול** שוה **בינה**, אבל בפרטיות, הבינה של הבינה היא השלב השלישי בעליה של חדש אלול. אחר כך מגיעים לערב ראש השנה, שהוא כבר הצמצום בפועל. כתוב "החכמה מאין תמצא ואי זה מקום בינה"³⁰ – המקום שנוצר על ידי צמצום הוא הבינה, אבל הסילוק של כל מה שהחיה את העולמות הוא נקודת החכמה של הבינה.

ראש השנה ויום כיפור – הרצון והתענוג במלכות

אמרנו ש"אני לדודי ודודי לי" נמשך עוד עשרה ימים, עד יום כיפור. מה הם, אם כן, ראש השנה ויום כיפור במבנה הזה? ראש השנה הוא הכתר של הבינה. עובדים למשהו חדש, ראש השנה, אבל עדיין בסוד אלול, "אני לדודי ודודי לי". ביחזקאל, דווקא בענין בית המקדש, גם יום כיפור נקרא ראש השנה³¹ (**ראש השנה** בנימטריא **בית המקדש**). גם יום כיפור הוא כתר, אבל יש שני ממדים בכתר – חיצוניות הכתר, הרצון, ופנימיות הכתר, התענוג.

ראש השנה הוא הרצון – הרצון להכתיר את המלך ושה' ירצה למלוך, כמו שעוד נסביר³². הרצון של התשובה שלנו, של אלול, הוא הרצון של הקב"ה. אפשר לומר שזהו סוד שני ימי ראש השנה – צריך שאנחנו נקבל את מלכותו ברצון, ושהקב"ה בזכות זה ירצה עוד פעם לברוא אותנו, לומר "נעשה אדם"³³. צריך את הרצון שלנו והרצון של ה', וכל הרצון, כל הכתר הזה, הוא הפרצוף הראשון, החיצוני, של הכתר. לא די בחיצוניות הכתר, צריך להגיע לפרצוף הפנימי – עתיק יומין, התענוג. גם כאן יש את התענוג של ה' ואת התענוג שלנו. לכן יום כיפור הוא "שבת שבתון"³⁴. בפרט הדבר בולט בשנת

ז"א, חיבורי הו"ק, סוד ה"ז של שם הוי' ב"ה. את הכל מסבירים בשביל להבין מה שקורה עכשיו – בשבת סליחות ובסליחות שאנחנו הולכים לומר עכשיו. הסליחות גופא הם הבינה שבבינה. יש הרבה הסבר בחסידות על בינה שבבינה, שהיא הדערה הער הפנימי של ההתבוננות באלקות³⁵. זו ראשית עבודת ה' יתברך, כמו שרבי הלל מסביר באריכות בביאור שלו לתחלת שער היחוד³⁶. כמו שה' התחיל

את בריאת העולם בכך שעשה צמצום בנקודה האמצעית, כך תחלת עבודת ה' היא בנקודה האמצעית. בעבודת ה', הנקודה האמצעית של כל הפרצופים, של כל כחות הנפש, היא הבינה (לשון בינים³⁷), ובתוכה גופא בינה שבבינה, הדערה הער הפנימי.

כנראה יש משהו מיוחד באמירת סליחות שפותח לי את הראש בצורה שלא היתה כל השנה כולה. ביום הזה, בסליחות, התפלה הזו שאנו הולכים להתפלל, עלי להגיע לדערה הער הפנימי של כל חשבון הנפש של החדש הזה: של מי אני? איפה אני? מה עלי לתקן? איך ומה הקשר ביני לבין הקב"ה? צריך לשמוע זאת באזן הפנימית. זה הסליחות, מה שמתרחש אצלי באמירת סליחות, הבינה שבבינה. בעצם, זהו העצם של אלול. לפי מנהג ספרדים אומרים סליחות מתחלת החדש, שהרי

בסליחות עלי להגיע לדערה הער הפנימי של כל חשבון הנפש של החדש הזה: של מי אני? איפה אני? מה עלי לתקן? איך ומה הקשר ביני לבין הקב"ה? צריך לשמוע זאת באזן הפנימית

יז ראה קונטרס התפעלות עמ' נח (ובכ"מ); שיעורים בסוד ה' ח"א פ"ו. וראה קול הנבואה "תבנית הפלוסופיא הדתית היהודית" פכ"א (עמ' כו).

יח לקו"ב לשער היחוד פ"ג. ראה גם כלל גדול בתורה ביאור ב.

יט ראב"ע שמות לא, ג.

כ איוב כח, יב.

כא יחזקאל מ, א.

כב בחלקו האחרון של השיעור – נדפס לעיל.

כג בראשית א, כו.

כד ויקרא טז, לא; כג, לב.

וברפואה של אמא – הכל שייך לאמא, הכל נוקבא בעצם. נעשה חזרה רק על הקטע הזה: אלול מהתחלה הוא מזל בתולה, נוקבא, מלכות (דתבונה כנ"ל).

אחר כך חי אלול. ידוע^א שכל החסידות, דרך הבעש"ט ואדמו"ר הזקן, היא עלית הנוקבא – כאן מדובר במדות, באהבה, ביראה, ברחמים. על פי פשט, להיות חסיד היינו להיות עם מדות מתוקנות, מדות אוהבות (שייך לסימן של השנה הבאה, תהא שנת פנים בפנים, כפי

שהסברנו^ב). תיקון המדות הוא על ידי עבודת ההתבוננות, המשכת מוחין דאמא בז"א, סוד "בינה לבא [ובה הלב מביין]" (התגלות יסוד אמא בתפארת ז"א, מרחם האם למדת הרחמים בלב). אחר כך מגיעים לדערהער הפנימי של הבינה (עבודת ההתבוננות), עכשיו, בסליחות. חזן טוב המתפלל מעומק הלב, בנוסח המקודש המקובל, עוזר להחדיר בנו את הדערהער הזה, שנשמע את הפנימיות שבפנימיות של המצב שלנו – גם המצב הנתון, גם המצב הרצוי וגם איזה ניצוץ, התנוצצות, איך מגיעים לזה. זהו הדערהער של סליחות.

אחר כך, בערב ראש השנה, הכל מסתלק. כל השנה, וכל מה שעשינו, כולל החדש האחרון – הכל חוזר לשרש. נשאר אין, היולי, חכמה – "והחכמה מאין תמצא". מתוך האין של ערב ראש השנה תוקעים בשופר בראש השנה – אז נמשך אור חדש ואז ממליכים את המלך, מעוררים את הרצון של הקב"ה, עד שבסוף, ביום הכפורים, הקב"ה נעשה באמת מרוצה (עושים לו יתברך נחת רוח).

כמו שה' התחיל את בריאת העולם בכך שעשה צמצום בנקודה האמצעית, כך תחלת עבודת ה' היא בנקודה האמצעית. בעבודת ה', הנקודה האמצעית של כל הפרצופים, של כל כחות הנפש, היא הבינה

שמיטה – שנה שלמה של שבת, של תענוג.

יש רצון להיות מלך. ה' צריך לרצות להיות מלך – לא מובן מאליו שה' הוא מלך. כל התכונות, שה' הוא רחמן וכו', יותר מובן, אבל על המלכות כתוב ש"לית לה מגרמה כלום"^כ. לגבי הקב"ה המשמעות היא שאין ממשות של מלכות עד שאנו נעורר את הרצון – הוא צריך לרצות. כתוב שבכל רצון יש בהעלם שאיפה לקבל תענוג, נחת. אם ה' הוא מלך ואנו עבדיו שעושים רצונו – הוא גם אבינו וגם מלכנו, אנו

גם בנים וגם עבדים, כמו שנסביר – וכשאנו עושים רצונו הוא מקבל נחת, "נחת רוח לפני שאמרת ונעשה רצוני"^כ. רצון הוא שאיפה, יש בו שאיפה לקבל נחת, אבל התענוג הוא השבת עצמה – "שבת וינפש"^כ. כשה' ברא את העולם בששה ימים עדיין לא נח, לא קבל משוב, אור חוזה, אבל בשבת הוא הגיע למנוחה. כמו שאמרנו, שנת שמיטה היא "שבת הארץ"^כ, שנה שלמה של מנוחה – לנוח, ללמוד תורה. הרצון הוא ראש השנה, אבל התענוג בפועל הוא ה"שבת שבתון", פנימיות ותכלית הגילוי של יום כיפור. הכל בבינה. איך יודעים שגם יום כיפור בבינה? כתוב "לפני הוי' תטהרו" – טהרה שייכת לאמא עילאה^כ ומה ש"תטהרו" שוה **כתר** היינו סוד התגלות עתיקא באמא^כ דווקא, וד"ל.

סיכום

אם כן, יש שש מדרגות של עליה בתשובה

כה זהר ח"ג קפ, ב.

כו ספרי פרשת שלח פ"א. ובכ"מ.

כז שמות לא, יז.

כח ויקרא כה, ו.

כט ראה ספר הליקוטים ד"ח צ"צ ערך 'טהור', וש"נ.

ל זהר ח"ג קעח, א; פרי עץ חיים שער הק"ש פט"ו.

ובכ"מ.

לא ראה מעין גנים ח"ה פרשת ואתחנן, ובכ"ד.

לב שיעור ה' אלול השתא – נדפס לעיל בגליון.

כתוב "הנה ישכיל עבדי" לה – מהו ישכיל? השכלה היא בינה, אבל ישכיל פירושו יצליח. העסק הצליח בסוף. עכשיו אנו יכולים גם לנשום לרווחה – זו המנוחה, התענוג והאמונה של "שבת שבתון", של יום כיפור.

עד כאן מבנה אחד של העליות בתוך הבינה, בתוך אלול, מראש חדש אלול ועד ליום הכפורים, ועד לתפלת נעילה שבסיומה קוראים מעומק הלב, עומקא דעומקא, בתנועה של מסירות נפש בפועל ממש "שמע ישראל הוי' אלהינו הוי' אחד... ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד... הוי' הוא האלהים..." ותוקעים תקיעה גדולה, סוד היובל הגדול. והיינו כנגד פנימיות ועצמיות עתיק, פנימיות הפרצוף הפנימי של הכתה, ג"ר דעתיק, רד"ל א, אמונה פשוטה בנפש, שבו מתלבש "חביון עז העצמות" ^{טז}, כנודע. כעת נשיר "אני לדודי", הפסוק הכולל את כל הדרגות הנ"ל.

מהי שבת? כתוב ^{לג} ששבת היא לא 'רוצה' אלא 'מרוצה'. אריך הוא לרצות, אבל להיות מרוצה מהעסק זה משהו אחר. איך ה' יכול להיות מרוצה מאתנו? אנחנו לא בסדר. ביום כיפור צריך להגיע למצב כזה שה' יהיה מרוצה מאתנו, מרוצה מהבריאה שלו, שיהיה שמח.

התכל'ס כאן היא להיות שמח – שמחה היא פנימיות הבינה, הכל כאן בינה. צריך להגיע לתכלית נקודת השמחה – שהעסק הצליח, העסק השכיל. כמו סוף פרשת כי תבוא, "למען תשכילו" ^{טז}, שמתורגם "תצליחו". על משיח

איך ה' יכול

להיות מרוצה מאתנו? התכל'ס כאן הוא להיות שמח – צריך להגיע לתכלית נקודת השמחה – שהעסק הצליח, העסק השכיל

לג ראה מעין גנים ח"ב פרשת ויקהל; סוד הוי' ליראיו שער א "מאמר הוראת המספרים" המספר שבעה ובעיקר – באריכות – בשיעורים בסוד הוי' ליראיו על הפרק. לד דברים כט, ח.

לה ישעיה נב, יג.

לו שער מאמרי רשב"י פירוש ספרא דצניעותא פ"א, ע"פ חבקוק ג, ד. וראה גם מאו"א מערכת אלף אות סד.

הלוֹמֵד עַל מְנַת לַעֲשׂוֹת | צידה לדרך

- ◆ מִחֵי אלוֹל נכנסים ל"תחל שנה וברכותיה".
- ◆ הסתלקות החיות בערב ראש השנה הופכת להעלאת מ"נ לברכת השנה הבאה.
- ◆ ענינו של ראש השנה שאנו נרצה להמליך את ה' (ביום הראשון) והוא ירצה למלוך עלינו (ביום השני).
- ◆ ברצון יש שאיפה לקבל תענוג – והתענוג מתממש (ה' מרוצה) ביום הכיפורים, "שבת שבתון".
- ◆ תכלית העבודה היא שמחת ה' בבריאה שברא.

שיעור

כוונות לברכת אבות

מגן אברהם

"אתה" היינו גילויי החסד שבמלכות, "חסדי [חסד] דוד [מלכות] הנאמנים"¹. "אתה" שייך למלכות, כינוי לנוכח (המתגלה אלי במלכות שבו), עלמא דאתגליא. **אתה היינו אתה**, כללות האותיות מאל"ף עד תי"ו, ו"ה מוצאות הפה"² – דרך חמשת המוצאות, יוצאות האותיות לפועל בדיבור, "מלכות פה", וכן המלך נקרא **דְּבָרֵךְ**. מאידך הכינוי "אתה" שייך גם לחסד (תחילת התקשורת עם הזולת).

אברהם הוא עמוד החסד, "חסד לאברהם"³, והוא המלך הראשון בקדושה, "עמק המלך", שהמליכו כל האומות את אברהם עליהם"⁴ – כאשר כל מטרתו להמליך את ה' על העולם כולו ולהכניס את כולם תחת כנפי השכינה (התחלת 'המהפכה הרביעית' המשיחית).

אלהינו ואלהי אבותינו. המשכה מכתר עליון, ובפרט משלשת הראשים שבו, אמונה תענוג רצון, המכוונים גם כנגד אברהם יצחק ויעקב (המזוכרים מיד בהמשך)⁵:
"אלהינו" = אמונה. שייך לאברהם אבינו, "ראש אמנה"⁶, "והאמין בה"⁷.

"ואלהי" שייך לתענוג. **אלהי = ב** פעמים 23 (**חיה**), שתי פעמים רומזות לכפל זה בזה (הכאה), דהיינו 23 ברבוע שעולה **תענוג**, שייך ליצחק אבינו, צחוק־שחוק ותענוג. מדת יצחק

בהתוועדות ח"י אלו, פירש הרב את כוונת ברכת אבות, 'כוונה פשטית' לפי הקבלה, בהמשך לרמז לשייכות ברכת אבות לשנה הבעל"ט: **אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב = תשפב.** הכוונה בברכת אבות מעכבת תמיד⁸, ובמיוחד ראוי להתרכז ולכוון בתפלות הימים הנוראים – על כן מתאים ללמוד, ולהפנים, את הכוונה ו'לעבוד' אתה בתפלות הימים הקדושים הבאים.

ברכת אבות פותחת את תפלת עמידה, כמו שאברהם אבינו הוא התחלת הכל, "אברהם התחיל להאיר"⁹. מדת אברהם היא אהבה, "אברהם אהבי"¹⁰, וכן התפלה כולה מתחילה מאהבה, "לית פולחנא כפולחנא דרחימותא"¹¹. ברכה זו הראשונה היא "כלל גדול", בהיותה כוללת את כל מערכת הספירות, מכתר עליון עד מלכות.

ברוך אתה הוי'. "ברוך" שייך לאברהם אבינו, "והיה ברכה"¹², "ברוך אברם לאל עליון"¹³. גם "אתה" שייך לאברהם, לו נאמר "אתה כהן לעולם"¹⁴.

ח ישעיה נה, ג.
 ט ראה שער היחוד והאמונה פ"ב. ובכ"מ.
 י הקדמת תקו"ז, א ("פתח אליהו").
 יא ראה סנהדרין ח, א: "דבר אחד לדור".
 יב מיכה ז, כ.
 יג וראה בראשית רבה מג, ה.
 יד סוד ה' ליראיו שער א פ"א (ומבאר בשיעורים בסוד ה' ח"ג עמ' סד ואילך).
 טו שיר השירים ד, ח. וראה שמות רבה כג, ה.
 טז בראשית טו, ו.

נערך ע"י יוסף פלאי.
 א שו"ע או"ח קא, א.
 ב שמות רבה טו, כ.
 ג ישעיה מא, ח.
 ד זהר ח"ג רסז, א.
 ה בראשית יב, ב.
 ו שם יד, יט.
 ז תהלים קי, ד. ויקרא רבה כה, ו.

האל הגדול הגבור והנורא. כאן מגיעים

למדות עצמן, חסד גבורה תפארת:

"הגדול" היינו מדת החסד, כמו בפסוק "לך הוי' הגדלה והגבורה"^{כד}. כנגד אברהם אבינו, איש החסד, "האדם הגדול בענקים"^{כה}. "הגבור" היינו מדת הגבורה, כנגד יצחק אבינו. "הנורא" היינו מדת התפארת, כנגד יעקב אבינו שאמר "מה נורא המקום הזה"^{כז}.

אל עליון גומל חסדים טובים. גילוי

הכתר כדי להוציא נה"י חדשים.

"אל" שייך בפשטות לאברהם אבינו ולמדת החסד, "חסד אל כל היום"^{כח}, אברהם = ח פעמים אל, "ברוך אברם לאל עליון"^{כט}. בפרט, "אל עליון" היינו גילוי החסד של הכתר העליון. לאחר ההמשכה הראשונה מהכתר דרך המוחין והמדות – מגיעים לגילוי הנה"י, ספירות נצח הוד יסוד, כוחות המעשה להשפיע לזולת (היוצאים "לבר מגופא"^ל). אך כעת יש צורך בנה"י חדשים, שהם "חסדים טובים"^ל, ולשם כך יש גילוי מיוחד מהכתר, "אל עליון". מהכתר נמשכים לז"א מוחין גדלות, ונמשכים נה"י חדשים.

החסד של אברהם היינו שהוא עצמו טוב, גומל חסדים. אך הנה"י של אברהם היינו היכולת שלו להשפיע, באמת ובפנימיות, על אחרים ולפעול בהם 'מהפכה' ממש – כמו "הנפש אשר עשו בחרן"^{לא}. לא רק לתת צדקה, אלא להשפיע על אחרים לתת, "גדול המעשה יותר מן העושה"^{לב}, על ידי הנה"י כחות המעשה

היא יראה, "פחד יצחק"^ל, וכן פחד = ב פעמים אלהי. כוונה נוספת: אלהי = מו, סוד המילוי של שם עב (שם החסד, השייך לאברהם).

"אבותינו" היינו רצון. אב הוא לשון רצון, שרש אבה. כנגד יעקב אבינו, עמוד התורה (שבה מתגלה רצון ה')^ל. ממילא, הביטוי "ואלהי אבותינו" הוא התענוג שבתוך הרצון.

אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב.

התפלה מתחילה דרך האבות, הצדיקים, שהם צינור לגילוי אלקות, 'מוצע המחבר' בין המתפלל לה' (אע"פ שהתפלה עצמה מכוונת לעצמות ה' בלבד, "אליו ולא למדותיו"^{לז}).

אברהם יצחק ויעקב עצמם מכוונים כנגד המדות, חסד גבורה ותפארת^ל, אך "אלהי" מכוון למוחין, שרשי המדות: "אלהי אברהם" כנגד החכמה, שרש החסד. "אלהי יצחק" כנגד הבינה, שרש הגבורה. "ואלהי יעקב" כנגד הדעת, שרש התפארת (כאשר האות וא"ו, "ואלהי יעקב", היא אות התפארת, "אות אמת"^{לא}, וכן בחינת הדעת, "מפתחא דכליל שית"^{לב}).

יש "עולמות, נשמות, אלקות"^{לג} – האבות עצמם הם נשמות, וכן המדות בנפש היינו תחושת הנשמות. אבל "אלהי" האבות, המוחין, היינו הקשר לאלקות, ולכן ראשית התפלה היא בהתקשרות ל"אלהי" האבות.

"אלהי" שייך במיוחד לאברהם, כמו בנוסח הסליחות "עננו אלהי אברהם עננו. עננו פחד יצחק עננו. עננו אביד יעקב עננו". אם כן, "אלהי יצחק" היינו אברהם שביצחק, ו"אלהי יעקב" היינו אברהם שביעקב.

כד דברי הימים'א כט, יא.

כה יהושע יד, טו וברש"י (ומפורש במסכת סופרים כא, ט).

כו בראשית כח, יז.

כז תהלים נב, ג.

כח בראשית יד, יט.

כט זהר ח"ב קי, ב; רכז, א; ע"ח שט"ד (הולדת או"א וז"ן)

פ"ד; שעה"כ דרושי סדר שבת דרוש א. ובכ"מ.

ל וראה תקו"ז תקון ע (קכג, ב); שעה"כ דרושי העמידה ג.

לא בראשית יב, ה.

לב ב"ב ט, א; מסכת כלה פ"ב.

יז בראשית לא, מב.

יח זהר ח"א קמו, ב. ראה מגלה עמוקות פרשת ויצא ד"ה "ויצא צירופי אותיות"; פרשת ויגש ד"ה "ויגש אליו" הד'.

יט פרדס רמונים של"ה פ"ב בשם הספרי.

כ זהר ח"ג קעט, ב; שער הגלגלים סוף הקדמה לא. ובכ"מ.

כא יהושע ב, יב. זח"א רמא, ב.

כב זח"ב קעז, א.

כג אגרת הבעש"ט לגיסו ר' גרשון מקיטוב, כש"ט (קה"ת)

אות א. ראה סוד ה' ליראיו שער "עולמות, נשמות, אלהות".

(“שמים וארץ” הם “הכל”). ביצחק נאמר “ואכל מכל”^{לח}. ויעקב אמר “יש לי כל”^{לט}.

“כל” היינו מדת היסוד, “כי כל [= יסוד] בשמים ובארץ (כמו ‘קונה שמים וארץ’)^מ, דהיינו “צדיק יסוד עולם”^{מא} המחבר שמים וארץ (“כי כל בשמים ובארץ, דאחיד בשמיא וארעא”^{מב}), כאשר בצדיק מתגלה “עצמות ומהות” ה’ יתברך^{מג}.

שלשת האבות, עיקר המדות – חסדי-מין, גבורה-שמאל, תפארת-אמצע – מתחברים לנקודת היסוד (הנמצאת תחת התפארת), והוא “הכל” שלהם – כציור האות שי”ן, “אתא דאבהן” שבה שלשה ראשים היורדים בשלשה קוים ומתחברים לנקודה אחת^{מד}.

זוכר חסדי אבות. המשכת החסדים דרך

הדעת.

זכרון שייך לדעת, מח הזכרון^{מה}. “חסדי אבות” היינו החסדים של המדות. האבות, אברהם יצחק ויעקב, הם המדות, ו”חסדי אבות” היינו אברהם-החסד שבשלשת האבות.

ומביא גואל לבני בניהם. המשכת הנה”י

החדשים.

ומביא גואל. “גואל” הוא כינוי ליסוד, “גואל צדק” (צדק היינו המלכות, “צדק מלכותא קדישא”^{מו}, והגואל הוא היסוד^{מז}). ועוד, “גואל” היינו **גו-אל**, מה שיש בגו, בתוך, “אל עליון”. אל עליון היינו הכתה, כאשר חיצוניות הכתה, פרצוף “אריך אנפין”, היינו הרצון, ופנימיות

– לעשות-לכפות אחרים (“כפה עליהם הר כגיגית”^{מג} בגילוי אהבה רבה). הנה”י החדשים הם “חסדים טובים”, חסדים מאירים (ב”אור כי טוב”^{מח}).

נה”י הם השפעה החוצה, אך הנה”י הראשונים (הישנים) הם השפעה המוגבלת בתוך התחום, במעגל הראשוני הטבעי, כמו השפעת רב לתלמידיו – כמו השפעת הנה”י בתוך תחום עולם האצילות האלקי. ואילו הנה”י חדשים היינו היכולת לצאת החוצה, לרדת מעולם האצילות אל העולמות התחתונים בי”ע, “יפוצו מעינתך חוצה” להשפיע לרחוקים (חוצה שאין חוצה ממנו), כהשפעת אברהם אבינו לכל באי עולם (כאשר “אברהם מעבר אחד וכל העולם כולו מהעבר השני”, והוא מגיע-יורד אליהם והופך אותם).

בהשפעת שכל מרב לתלמיד, הנה”י היינו היכולת להמשיל משלים. לאחר שנמשכו לז”א מוחין גדלות מחכמה סתימאה, “החכמה מאין תמצא”, ניתן לתת משלים חדשים (נה”י חדשים) המלבישים את החכמה, “אני חכמה שכנתי ערמה”, כמו משלי שועלים של רבי מאיר (ערמת השועל, הפקח שבחיות, מלבישה את החכמה) – משלים בהם מורגש ה’אין’ עצמו שממנו תמצא החכמה (חכמת רבי מאיר שלא עמדו חבריו על סוף דעתו, ורק הוא יכול לברר את אלישע-אחר).

קונה הכל. היסוד. קונה גם מלשון תיקון^{מח},

וממילא “קונה הכל” הוא תיקון היסוד.

“הכל” שייך לשלשת האבות שנאמר בהם “בכל מכל כל”^{מט}: באברהם נאמר “והוי’ ברך את אברהם בכל”^{מז}. וכן “אל עליון... קונה הכל” רומז ל”ברוך אברם לאל עליון קונה שמים וארץ”

לג שבת פח, א.

לד בראשית א, ד.

לה ראה למשל דברים לב, ו במפרשים (ר”י בכור שור; חזקוני ועוד).

לו סוטה ה, א; ב”ב טז, ב”ז, א.

לז בראשית כד, א.

לח שם כז, לג.

לט שם לג, ט.

מ דברי הימים א כט, יא. ראה זהר ח”א לא, א; פרדס

רמונים ש”א פ”ח.

מא משלי י, כה.

מב זהר ח”ב קטז, א. ובכ”מ; וראה נוצצי זהר להר”ר מרגליות שם.

מג כמבואר במאמר ‘צדיק יסוד עולם’ בספר לב לדעת.

מד ראה זהר ח”א ב, ב; תקו”ז תקון נא (פו, ב).

מה לקו”ב לשער היחוד אות ל. ובכ”מ.

מו פתח אליהו.

מז וראה רות ג, יג.

מלך עוזר ומושיע ומגן.

מבואר בחסידות²¹: "מלך עוזר" היינו כאשר האדם תופס את ה' כ'עוזר' ותומך בו כאילו מלמטה־מתחתיו, בהסתה, בסוד 'נקודה לתתא'²², נקודת ההתקשרות לה' מתוך הכרה ש"אלמלא הקב"ה עוזרו [מלמטה] אינו יכול לו" – התלבשות העוזר האלקי בתוך הטבע ממש (בדרך השתלשלות, כאשר הנס נסתר בטבעת הטבע).

"ומושיע" היינו כשאדם מרגיש שה' שותף אליו ופועל יחד אתו, בסוד 'נקודה באמצע' (ובסוד שם **השתפא**, לשון שותפות, העולה **צבאות**, תחושת החיל בקרב שה' מושיע אותו בכל צעד ושעל) – התגלות הנס המלוּבש בתוך הטבע (בדרך התלבשות).

"ומגן" היינו כשאדם מכיר שכל עשייתו היא לחנם (מגן היינו חנם בארמית²³), וממילא אינו עושה אלא בוטח בה' מתוך בטול מוחלט ל'מקיף' האלקי שמעליו, סוד 'נקודה לעילא' – התגלות עצם הנס שמעל הטבע, כמו "ה' ילחם לכם ואתם תחרשו"²⁴, וכחזקיהו המלך שהלך לישון בבטחונו שה' ילחם לו²⁵ (בדרך השראה אלקית).

ברוך אתה הוי' מגן אברהם.

מגן = ג פעמים **אל** (הערך הממוצע של כל אות). **אברהם** = ח פעמים **אל**, שם "אל" השייך לאברהם כנ"ל (וביחד, **מגן אברהם** = ח"ג פעמים **אל**).

והתוועדויות תשע"ה ח"א עמ' רי ואילך.
 נב קדושת לוי, ליקוטים. וראה ביאורו בספר בעתה אחישנה עמ' רעא.
 ג הקדמת תקו"ז טו, ב.
 נד ראה למשל אנקלוס לבראשית כט, טו; זר ח"א רא, ב.
 נה שמות יד, יד.
 נו פתיחתא דאיכה רבה פ"ל. נתבאר באריכות בלב לדעת מאמר "אמונה ובטחון" ביאור לפרק ב (ובשיעורים עליו בסדרת "אמונה ובטחון").

הכתר (בתוכו־בגו), פרצוף "עתיק יומין", הוא התענוג. לפי זה, "גואל" הוא **יסוד עתיק יומין** (התענוג, המורגש ביסוד, אבר התענוג, שבפנימיות הכתר) שעולה **ביאת המשיח** (הוא הוא ה"גואל" כמובן²⁶). יסוד עתיק יומין מתגלה ב"מצח הרצון" (**מצח** אותיות **צמת**, המשיח "צמח שמו"). נמצא ש"זוכר חסדי אבות" הוא מכח הדעת ("זוכר"), וההמשך "ומביא גואל לבני בניהם" הוא מהכתר (המכוון מעל הדעת, כאשר מונים את הכתר אין מונים את הדעת ולהפך). **לבני בניהם** היינו כללות הנה"י. בנים הם המדות חג"ת (הנולדים מאבא ואמא, חכמה ובינה), ובני בנים הם הנה"י (הממשיכים את המדות בפועל ובכך הם כמו בנים שלהם). יש כאן סדר של שלשה דורות, האבות, הבנים ובני הבנים – כנגד אברהם, יצחק בנו ויעקב בן בנו. נה"י היינו החלק ה'מוטבע' בנפש, ועל ידי המשכת נה"י חדשים יש כח לשנות ולהפוך את הטבע, מציאות העולם, ממש. כמו שהוסבר שהמוחין שייכים ל"אלקות" והמדות שייכות ל"נשמות", כך הנה"י־המוטבע שייכים ל"עולמות".

למען שמו באהבה. התכלית של המשכת

החסדים במלכות.

"שמו" היינו המלכות. "אהבה" היא פנימיות החסד²⁷, ענינו של אברהם אבינו, "אברהם אהבי". המלה "באהבה" מופיעה שוב בברכת כהנים (של אברהם, "אתה כהן לעולם"), "לברך את עמו ישראל באהבה"²⁸, והיא סימן שלש הברכות שבה, **בא־הִבֵּה** – שלש מלים (**בא**), חמש מלים (**ה**), שבע מלים (**בה**)²⁹.

מח כמבואר בסוד ה' ליראיו שער ביאת המשיח.
 מט ישעיה מא, ח.
 נ נוסח שקודם ברכת כהנים (ראה רמב"ם, הלכות תפילה וברכת כהנים פ"ד ה"ב).
 נא מובא ומוסבר ברביבוי מקומות. ראה למשל שיעורים

שיעור

ראש השנה עם רבי בונים

השקפה אחת

אכן, כל עשרת ימי תשובה – מראש השנה ועד יום הכיפורים (שגם הוא נקרא "ראש השנה") – שייכים במדה מסוימת לשנה הקודמת. כך רמוז ביחידת הזמן של ארבעים הימים האחרונים שהיה משה רבינו בהר סיני, שהחלו בראש חדש אלול והסתיימו ביום הכיפורים. וכן ברמז "אני לדודי ודודי לי"¹ ראשי תבות אלול וסופי התבות עולים ארבעים, ארבעים הימים שכולם נכללים ב'אלול' (וכן "אני לדודי" היינו עבודת אלול, אתערותא דלתתא; "ודודי לי" היינו הגילוי מלמעלה בראש השנה ויום הכיפורים). לפי דברי ר' בונים הדבר מובן: כל עשרת הימים נכללים בראש השנה, הם מעל הזמן, ולכן "עולים לכאן ולכאן", גם לתחלת השנה החדשה (תשפ"ב) וגם לסיום ותיקון השנה הקודמת (תשפ"א).

בפנימיות, התשובה שייכת לבינה אמא – "ולבבו יבין ושב ורפא לו"². הבינה עצמה היא מעל הזמן (המתחיל משבע המדות התחתונות, ששה קצוות כנגד ששת ימי הבריאה והמלכות השביעית כנגד השבת), ולכן התשובה יכולה לתקן גם את העבר. "פנימיות אמא פנימיות עתיק"³, ודווקא בבינה מתגלה המקום ש'נעתק'

הרב הקדוש רבי שמחה בונים מפשיסחא אמר פעם על שולחנו בראש השנה: שני ימי ראש השנה הם "בהשקפה אחת" (באידיש "דיא צווי טעג ראש השנה זענין איין בליק")⁴. הכל הופעה-הברקה אחת, "כמראה הבוק", כרמוז בדברי חז"ל "בראש השנה כל באי עולם עוברים לפניו כבני מרון... וכולן נסקרין בסקירה אחת"⁵, סקירה אחת כהרף עין ובבת אחת ממש.

הסבירו תלמידיו שבכך תירץ ר' בונים את הקושיה מדוע ראש השנה ויום הכיפורים אינם בסוף השנה, בחדש אלול, כדי לתקן את השנה שעברה, בפרט לפי דברי האר"י שתשובה אינה מועילה משנה לחברתה (כמו שאין מעשרין משנה על חברתה!) אכן, כוונת ר' בונים היא ש"ימים הללו אינם בזמן כלל".

והוסיף תלמידו ר' יצחק מווארק: ראש השנה הוא "בחדש השביעי באחד לחדש"⁶. אילו נאמר 'בראשון' היה מקום גם ל'שני', אבל "אחד" הוא בלא שני. ולכן גם כשתקנו חז"ל יום נוסף כללו אותו ביום הראשון, ושני הימים הם "יומא אריכתא"⁷ ו"קדושה אריכתא"⁸.

נערך ע"י יוסי פלאי משיעור י"ב אלול תשפ"א.

א רמתים צופים סימן א אות צח, עיי"ש.

ב ראש השנה יח, א.

ג ויקרא כג, כד. ובכ"מ.

ד ראה רש"י בצה"ד, ב ד"ה "אסורה"; רמב"ם הלכות יו"ט פ"א הכ"ד; שו"ע אדה"ד או"ח סת"ר ס"ג ואלך וש"נ. ובכ"מ.

ה רש"י שם ה, א סוד"ה "עד המנחה"; שו"ע אדה"ז שם וש"נ.

ו יחזקאל מ, א.

ז שיר השירים ג, ו.

ח ישעיהו ו, י.

ט הגהת הרכ"ש לאוצרות חיים שער עתיק פ"ד. ראה תורת שמואל תרכ"ז עמ' לד (וראה שם עמ' עח שמציין

שני הכרובים רומזים לשני ימי ראש השנה. הכרובים עשויים "מקשה אחת"^{טז} מהכפורת, כמו "השקפה-סקירה אחת" בממד הזמן, "יומא אריכתא" הנחשב כיום "אחד" ממש. שני הכרובים שייכים לדאשית שמעל הזמן ומעל המקום, כמו בדברי שלמה המלך בחנוכת הבית הראשון, לאחר שהכניס את הארון "אל תחת כנפי הכרובים"^{יז} – "אז אמר שלמה הוי' אמר לשכך בערפל"^{יח} (שייך לשנה הזו, **לשכך בערפל** עולה **תשפב**), ערפל של איודאות בזמן ובמקום. מתוך הערפל הזה, יוצאת "תורה חדשה" (כמו בהר סיני כאשר משה "נגש אל הערפל אשר שם האלהים"^{יט}), היא התורה של הלוחות האחרונים שבתוך הארון, תורה של בעלי תשובה, תורה של נשיאת הפכים הפועלת שינוי המהות. כשישראל עושים רצונו של מקום, הכרובים מביטים זה בזה, ב"השקפה אחת" פנים בפנים (כרמוז בשנה הבעל"ט, **תהא שנת פנים בפנים**), "פניהם איש אל אחיו"^כ באהבה וחבה. היום נדמה שלפעמים אין לנו עושים רצונו של מקום, אבל כאשר יבוא משיח בב"א יתגלה שכל מה שיהודי עושה הוא רצונו של מקום, ותמיד אנו עומדים פנים בפנים עם ה' יתברך. הכפורת עצמה רומזת לשבעת הימים הנותרים בעשרת ימי תשובה, ובפרט לשבת תשובה. הכרובים יוצאים מהכפורת, אין כפורת בלא כרובים, וכך ראש השנה 'יוצא' מעשרת ימי תשובה.

לגמרי מגבולות הזמן. הבחינה של ראש השנה כ"יומא אריכתא", נמשכת מ'אריך אנפין', כאשר אריכות היא גם מלשון ארוכה ורפואה – "גדולה תשובה שמביאה רפואה לעולם".

בקדש הקדשים

ממד הזמן וממד המקום מקבילים זה לזה, "עולם [מקום] שנה [זמן] נפש"^{כא}. כך התפיסה של עשרת ימי תשובה בכלל, וראש השנה בפרט, כ"זמן שאינו בזמן", מתאימה לתופעה דומה בממד המקום: "מקום ארון וכרובים אינו מן המדה"^{כב}, מקום שאינו במקום. ממילא, מתאים להתבונן על ראש השנה ויום הכיפורים בממד המקום – בקדש הקדשים, מקום השראת השכינה בבית המקדש, "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם"^{כג} – "ונועדתי לך שם ודברתי אתך מעל הכפרת מבין שני הכרובים אשר על ארון העדות"^{כד}. יום הכיפורים שייך לארון הברית עצמו. ביום הכיפורים נתנו למשה רבינו הלוחות האחרונים, בסיום ארבעים הימים האחרונים – מתן תורה מחודש של בעלי תשובה. גם שבדי הלוחות הראשונים מונחים בארון, אך אלו הם 'לוחות של צדיקים', וכעת העיקר הוא 'לוחות של בעלי תשובה'. בעבודת יום הכיפורים, "אחת בשנה"^{כה}, נכנס הכהן הגדול לקדש הקדשים, להקטיר ולזרוק את הדם נוכח הארון.

לזהר ח"ג קעח, ב).

י יומא פו, א (ע"פ הגהות הב"ח).

יא ספר יצירה בכ"מ.

יב יומא כא, א.

יג שמות כה, ח.

יד שם כה, כב.

טו ויקרא טז, לד. ובכ"מ.

טז שמות כה, יח.

יז מלכים א ח, ו.

יח שם פסוק יב. וראה לעיל בשיעור "רמזי תשפ"ב", וכן בגליון שעבר.

יט שמות כ, יח.

כ שמות כה, כ.

שיעור

הכנה לחגי תשרי

"סכתה לראשי ביום נשק"

קיצור מהלך השיעור

במהלך התוועדות שמחת בית השואבה אשתקד דרש הרב את הפסוק "הוי' אִדְנִי עַז יְשׁוּעַתִּי **סכתה לראשי ביום נשק**". בספרי החסידות נדרש הפסוק על **סוכות**, אך בעצם אפשר לזהות בו את מהלך **כל חגי תשרי** – מהשקת השנה החדשה בראש השנה, דרך **השקת־הטהרה** ביום כיפור ועד **'למשקה' של השמחה** והריקודים בשמחת תורה... זהו שיעור הכנה קצר ויפה לכל חגי החדש הבאים עלינו לטובה.

ממעזריטש, חבר מבוגר של אדמו"ר הזקן – מסביר^ג ש"יום נשק" היינו יום נטילת ארבעת המינים, לפי המדרש^ד שארבעת המינים הם כלי הנשק שאנו נוטלים ביד כסימן לנצחוננו במשפט של ראש השנה ויום כיפור, ה"חרב גאווה"^ה של חג הסוכות (כפי שאנו תמיד מפרשים^ו שבכל חג משלשת הרגלים ראשי התיבות שלו – "חרב גאווה" בסוכות, "חמלה גדולה" בפסח ו"חמדה גנוזה" בשבועות). הוא אומר שדוד המלך מודה לה' על כך שמעבר לחסדים הפנימיים המתבטאים בסוגי הנשק של ארבעת המינים הוא גם סוכך על ראשנו ועוטף אותנו בחסדים

א. "הוי' אִדְנִי עַז יְשׁוּעַתִּי" "סכתה לראשי ביום נשק" – השלמת בנין המלכות בסוכות

דוד המלך אומר בתהלים "הוי' [בניקוד אלהים] אִדְנִי עַז יְשׁוּעַתִּי סכתה לראשי ביום נשק"^א. מכיון שבפסוק מופיעה המלה סוכה ("סכתה") הוא נדרש בכמה ספרים^ב ביחס לחג הסוכות.

לדוגמה, בעל אור המאיר – רבי וואלף מז'יטומיר, מגדולי תלמידי הרב המגיד

נרשם ע"י איתאיל גלעדי. לא מוגה. שמחת בית השואבה (ח"ד). אור לכ' תשרי תשפ"א – כפ"ח.

א תהלים קמ, ח.

ב שם משמאל סוכות תער"ב ועוד. אמרי מנחם האזינו ו. פרי צדיק בראשית א. סוד ישרים סוכות יח ועוד. בני יששכר מאמרי תשרי י. אגרא דפרקא שכת (וראה עוד בנסמן לקמן הערה י). ראה גם ילקוט שמעוני ויקרא רמז תרנג.

ג אור המאיר דרוש לסוכות.

ד ויקרא רבה ל, ב.

ה עפ"י דברים לג, כט.

ו תום ודעת מאמר "ארבעת המינים" עמ' שו.

המקיפים של הסוכה.

כל חדש תשרי הוא בנין המלכות. ראשית בנין המלכות היא מהגבורות^א דווקא, אך תכלית בנין המלכות היא מהחסדים, "חסדי דוד הנאמנים"^ב. מראש השנה ועד יום הכיפורים אנו בימי היראה, ימים נוראים, ועוסקים בבנין המלכות מהגבורות, אבל בסוכות מגיעים לעיקר התכל'ס – בנין המלכות מהחסדים. בחסדים שנמשכים למלכות ובונים אותה יש אורות מקיפים ואורות פנימיים – האורות המקיפים שבונים את המלכות מצד החסדים הם הסוכה, וארבעת המינים ממשיכים את המקיף בפנימיות (מקיפין דאמא שמגיעים למלכות), כנודע^ט.
עד כאן לאור דברי בעל אור המאיר – ווארט יפה.

כל דבר חדש מתחיל משם הוי' – הכח של כל התהוות חדשה. לכן, כל התבוננות של ייחודה היא סגולה לחדש משהו

כל חגי תשרי בפסוק

בעל אור המאיר לא מתייחס לתחלת הפסוק – הוי' [בניקוד אלהים] אֲדַנִּי עַז יִשׁוּעַתִּי – ובהשראת דבריו אפשר להתבונן ולראות בפסוק הזה את כל הסדר של חגי תשרי. יש בפסוק ארבעה חלקים – "הוי' אֲדַנִּי, עַז יִשׁוּעַתִּי, סַכְתָּה לְרֹאשִׁי, בְּיוֹם נִשְׁקָ" – אותם ניתן להקביל לארבעה זמנים עיקריים בתשרי:

הפסוק מתחיל משני שמות – הוי' בניקוד אלקים ושם אֲדַנִּי. הוי' בניקוד אלהים הוא השם של אמא עילאה^א, של הבינה. זהו שם ששייך לעצם היום של ראש השנה. כמו שעוד נסביר בהמשך, ראש השנה הוא הזמן להתחיל דף חדש בחיים, אולי לעשות הסבת מקצוע... הוא כמו יום הולדת – הרי ראש השנה הוא יום ההולדת של אדם הראשון, כלל כל האנושות. בראש השנה צריך לקבל החלטה שעכשיו מתחילים משהו חדש. כל דבר חדש מתחיל משם הוי' – הכח של כל התהוות חדשה. לכן, כל התבוננות של ייחודה היא סגולה לחדש משהו. קודם "פנים חדשות באו לכאן" מכח בורא עולם, ואחר כך אני יכול להמשיך זאת הלאה. ראש השנה הוא לראות את ה' ולהמליך אותו מחדש – לחדש את המבט שלי על ה' ("הוי' בחכמה"^ב) וההתבוננות שלי היא הבינה, ניקוד שם אלקים). אם כן, שני השמות בתחלת הפסוק הם ה' עילאה (הוי' בניקוד אלהים) ו־ה' תתאה (אֲדַנִּי) – "כאמה בתה"^ג. זהו צירוף ששייך לראש השנה, בנין המלכות ממקור הגבורות שבאמא – "אני בינה לי גבורה"^ד. בכל התנ"ך יש רק ד"פ הוי' [בניקוד אלהים] אֲדַנִּי^ה, בסדר מלמעלה למטה – כמו הגילוי בראש השנה (בעוד שיש מאות פעמים "אֲדַנִּי הוי' [בניקוד אלהים]", בסדר הפוך, ממלכות לבינה, מלמטה למעלה). הגילוי של "עַז יִשׁוּעַתִּי" הוא ביום כיפור – בו ה' מושיע אותי מכל המקטרגים^ו ונותן לי עוז, "הוי' עַז לַעֲמוֹ יִתֶּן"^ז, "עַז וְתַעֲצֹמוֹת לַעֲמִי"^ח. ביום כפור ירד משה רבינו מן ההר בפעם השלישית כאשר בידיו הלוחות השניות, "מתן

א זֶהר ח"ג י, ב"יא, א.

ב משלי ג, יט.

ג יחזקאל טז, מד. זֶהר ח"א קעג, ב.

ד משלי ח, יד.

ה שמואל"א כה, כח; תהלים קט, כא; קמ, ח; קמא, ח.

ו ראה גם יומא כ, א.

ז תהלים כט, יא.

ח תהלים סח, לו.

א ע"פ ש"ה (דרושי הצלם) דרוש ב; ש"ד (תיקון הנוקבא); טעמי המצות פרשת בהעלתך; סדור עם דא"ח ד"ה "ברוך מרחם על הארץ".

ב ישעיה נה, ג.

ג פ"ח שער הלולב פ"ב ואילך. ובכ"מ.

ד ראה על הרחבת הפסוק לעוד חגים בתשרי – בגוונים שונים – בית אהרן (קרלין) סוכות ד"ה "ה' אד' עוז ישועתי", דברי יחזקאל האיזני ד"ה הנ"ל (קרוב למבואר בפנים ועוד יותר בפירוט), שפתי צדיק עשי"ת אות ד.

לוקחים בבקר ערבות וחובטין אותן, מנהג נביאים³³. אין בסידור אדמו"ר הזקן הרבה נוסחים של "יהי רצון", אבל בחבטת ערבות יש "יהי רצון" שכתוב בו סוד הענין – משהו חריג – סוד הנשיקין, "ישקני מנשיקות פיהו"³⁴. כל סוכות הוא "וימינו תחבקני"³⁵, הסוכה היא חיבוק, וכשמגיעים להושענא-רבה קופצים מדרגה לגמרי, מחיבוק לנישוק. לכן, אם יש יום אחד-מייוחד (לא שבעה ימים, אלא יום אחד) שמתאים לקרוא לו "יום נשק" – זהו הושענא-רבה.

לפי הדרוש הזה, "סכתה לראשי" כולל את כל החג, והוא מתרכז-מצמצם בסיומו ל"יום נשק", הושענא-רבה. בהושענא רבה, ערב שמחת תורה, עוברים שנים מקרא ואחד תרגום על פרשת וזאת הברכה – אחרי תיקון ליל הושענא רבה קוראים את כל משנה תורה – ושם כתוב "וימת שם משה עבד הוי'... על פי הוי'³⁶, שמת מיתת נשיקה, היינו טעימת שער הנון בכלות הנפש ממש. בהושענא-רבה נפרדים מארבעת המינים לאט-לאט (לפני הלל מורידים את שתי הטבעות העליונות מהלולב, כנגד החיה-יחידה שלו, ואחר כך מניחים אותו ולוקחים את הערבות), בתחלת היום, ובסוף היום נפרדים גם מהסוכה (זהו "יהי רצון" שלא אומרים בחב"ד³⁷, התפלה ביציאה מהסוכה, ויש נוהגים – גם לא מנהג חב"ד³⁸ – גם לנשק את הסוכה).

יום משקה' – שמע"צ ושמח"ת

איזה עוד משמעויות יש בשער של נשק, שק? מה קורה בשמחת תורה? הנשק הופך להיות משקה – "יום נשק" הופך להיות 'יום משקה'. בארץ ישראל שמיני עצרת ושמחת תורה הם יום

כד ראה סוכה מד, א"ב.

כה שה"ש א, ב.

כו שם ב, ו; ח, ג.

כז דברים לד, ה.

כח ראה סה"ש תרצ"ט עמ' 304.

כט ראה אוצר מנהגי חב"ד אלול-תשרי חג הסוכות אות קטו.

תורה של בעלי תשובה"³⁹, "אין עז אלא תורה"⁴⁰. "עז" הוא מתן תורה של יום כיפור ו"ישועתי" הוא הכפרה.

אם כן, יש קודם גילוי ה' כמלך על כל הארץ מכח אמא עילאה, "הוי' א-דני", אחד כך "עז ישועתי" – ר"ה ויום כיפור – ואז מתחיל סוכות, "סכתה לראשי". נוסף רמו של סוכות: "לראשי" צירוף אותיות ישראל. תמיד דורשים ישראל בצירוף ל-ראש, אבל אלה גם אותיות מלה אחת שלמה, "לראשי". שלשת הרגלים הם כנגד האבות⁴¹, וסוכות הוא החג של יעקב-ישראל, אותיות לראשי.

ראינו שבעל אור המאיר מסביר ש"ביום נשק" גם רומז לסוכות, לארבעת המינים שממשיכים חסדים פנימיים, אך כפי שנראה מיד המלה "נשק" יכולה לרמוז לכל חגי תשרי – עד שמחת תורה.

ב. "יום נשק" בכל חגי תשרי

את הביטוי "יום נשק" אפשר לדרוש על כל חגי תשרי. כמו שבארבעת המינים יש ארבעה סוגים של נשק – מהחרב-הלולב, דרך ההדסים והערבות⁴², עד לאתרוג שהוא אבן או רימון (בשעת הצורך היו רוגמים באתרוגים⁴³)... – כך כל הימים של תשרי הם סוגים שונים של נשק, כלי מלחמה בעבודת ה'. בכל אחד מהימים הללו המלה "נשק" מתפרשת באופן אחר:

"נשק" בסוכות ונשיקין בה"ר

עוד לפני שנחזור אחורה, לראש השנה ויום כיפור, נלך קדימה:

במשך כל החג ה"נשק" כולל את הלולב ומיניו, אבל בהושענא-רבה יש ל"נשק" משמעות מיוחדת. אחרי התיקון בליל הושענא-רבה

יט ראה מחשבות חרוץ אות יח. ובכ"מ.

כ שה"ש רבה א, כג.

כא זהר ח"ג רנז, ב.

כב ראה גם שמחת בית השואבה תשס"א.

כג סוכה כו, ב (ועוד). קידושין עג, א.

ואומר, 'מקוה ישראל הוי'^{לד}, מה מקוה מטהר את הטמאים, אף הקדוש ברוך הוא מטהר את ישראל'^{לה}.

השקת השנה החדשה – ראש השנה

להשקה יש עוד משמעות (חדשה יותר) – השקה של מוצר חדש. במקור משתמשים במונח השקה לאניה – בונים את האניה על היבשה (כמו נח שבנה את התבה על היבשה) ובפעם הראשונה שמכניסים אותה למים, ל"דרך אניה בלב ים"^{לו} (עד שתגיע ל-לב נתיבות חכמה ו-ים שערי בינה), זו השקה (כנראה קשור גם למשקה, כמנהג הגוים בענין^{לז}).

ראש השנה הוא השקה – משיקים את השנה החדשה. יש לכך באנגלית מלה טובה, לכן נאמר אותה (מזכירים רק מלים טובות שכדאי ללמוד...). – טו לאנצ' א פרוג'קט (to launch a project). ראש השנה הוא לאנצ'ינג, השקה של שנה חדשה, של פרוייקט חדש. בניתי אניה ביבשה (בתשובה של חדש אלול^{לח}), אבל היא לא נועדה להשאר ביבשה – צריך לזרוק אותה למים, כמו נחשון בן עמינדב שקופץ לים. ראש השנה הוא תחלת השנה – משיקים שנה חדשה. כמו זמן חדש בישיבה. כל דבר חדש שמתחילים הוא השקה.

תשוקה – הימים שבין יו"כ לסוכות

"נשק", משער שק, שייך גם לתשוקה. בכל הימים של תשרי גם ארבעת הימים שבין יום

אחד, אבל בחו"ל שני ימים, שתי בחינות – מה הן שתי בחינות של משקה? בשמיני עצרת יש תפלת הגשם – משקה מלמעלה, מתפללים שה' ישקה אותנו, "ונהר יצא מעדן להשקות את הגן"^{לב}, שה' ישקה את הגן שלו. זו תפלת הגשם. שאנחנו נשקה את עצמנו – זו שמחת תורה, אסמכתא מצוינת למנהג חב"ד שמקשים עליו... בכל אופן, בסוף הנשק הופך להיות משקה.

השקה לטהרה – יום כיפור

כעת צריך לחזור להתחלת החדש: נשק הוא

גם לשון השקה, ובהשקה יש שני פירושים עיקריים.

יש השקה שהיא נגיעה, בה משתמשים במקוה-טהרה – מטהרים על ידי השקה. השקה של טהרה שייכת ליום כיפור, "לפני הוי' תטהרו"^{לג} – יום של דבקות בה'. במובן זה, השקה היא דבקות. דווקא בזכות העינויים, "לחיותם ברעב"^{לד}, אנחנו מתפשטים מהגשמיות שלנו – "התפשטות הגשמיות" – ונדבקים-נישקים לקב"ה, ובכך המים הטהורים של הקב"ה מטהרים את המים הטמאים שלנו. על

ראש השנה הוא לאנצ'ינג, השקה של שנה חדשה, של פרוייקט חדש. בניתי אניה ביבשה (בתשובה של חדש אלול), אבל היא לא נועדה להשאר ביבשה – צריך לזרוק אותה למים, כמו נחשון בן עמינדב שקופץ לים

הטהרה הזו ביום כיפור אמר רבי עקיבא בחותם מסכת יומא "אשריכם ישראל, לפני מי אתם מטהרין, ומי מטהר אתכם? אביכם שבשמים, שנאמר 'זורקתי עליכם מים טהורים וטהרתם'^{לז}.

ל בראשית ב, ו.

לא ויקרא טז, ל.

לב תהלים לג, יט. לקו"ת שה"ש יד, ב ובכ"מ.

לג יחזקאל לו, כה.

לד ירמיה יז, יג.

לה יומא פ"ח מ"ט.

לו משל ל, יט. ב"ארבעה לא ידעתיים" (שם פסוק יח) – שכנגד כחב"ד דעתיק, ארבע הספירות שברדל"א (ראה תשובת השנה מאמר "וארבעה לא ידעתיים") – "דרך אניה בלב ים" היא בכינה דרדל"א (סוד "תענוג פשוט הבא במורגש").

לז ראה מדריך לחיל היהודי (הרב יואל שוורץ) פ"ג אות ב. לח ראה שער היחודים פ"י שסוד כוונת אלול הוא "הנותן בים דרך" (ישעיה מג, טז), בחינת "דרך אניה בלב ים" (אלול עולה בינה, בחינת "דרך אניה בלב ים" כנ"ל הערה לו).

לאחר ההבדלה

של שמחת תורה
מכריזים "ויעקב
הלך לדרכו", שוב
השקה, "נעוץ
סופן בתחלתן",
השקת העבודה
החדשה של
השנה החדשה
בפועל

סיכום

אם כן, כל חדש תשרי הוא
חדש של נשק – הכל ימי נשק.
קודם משיקים את השנה. אחר
כך משיקים אותנו עם הקב"ה
וכך נטהרים לגמרי.

ההשקה הראשונה היא
לידה – בראש השנה נולד אדם
הראשון, כנ"ל, זו ההשקה שלו.
אמנם, יום ההשקה שלו לא היה
כל כך מוצלח, אבל זו המשמעות
של היום – הקב"ה לקח את

אדם הראשון מגן עדן שבשמים, מ"חי הוי' אשר
עמדתי לפניו"^מ, וזרק אותו לים (בגן עדן הארץ),
לאנצ'ט אותו, השיק אותו. יום כיפור הוא השקת
המקוה.

אחר כך מתחילים ימי התשוקה וכאשר
מגיעים לחג הסוכות זוכים ל"חרב גאוה",
הלולב, נשק ממשי. ביום השביעי של חג הסוכות,
הושענא-דבה, הנשק כבר הופך לנשיקין. בשמיני
עצרת הוא משקה מלמעלה ובשמחת תורה
משקה מלמטה, משקים את עצמנו להיות "נכנס
יין יצא סוד"^{מח}, סוד עצם היהודי הקשור בעצם
לעצמותו יתברך.

לאחר ההבדלה של שמחת תורה מכריזים
"ויעקב הלך לדרכו"^{מט}, שוב השקה, "נעוץ סופן
בתחלתן"^נ, השקת העבודה החדשה של השנה
החדשה בפועל.

כפור לחג הסוכות קובעים ברכה
לעצמם – בהם המלכות (לאחר
שנסרה מהזכר-ז"א) מסתובבת
להיות פנים אל פנים עם ז"א
בעלה לט. הסברנו^מ שאלה ימי-
תשוקה – המעבר מארבעים
ימי "אני לדודי ודודי לי"^{מא}
ל"אני לדודי ועלי תשוקתו"^{מב}
– תשוקה מורגשת-בוערת בלב
לחיבוק של חג הסוכות, לנישוק
של הושענא רבה ולזיווג של
שמיני עצרת (בתשוקה לבן/בת

הזוג מגלה כל אחד את סוג הנשק המיוחד שלו
– הלולב של הזכר והאתרוג של הנקבה^{מג}).
חז"ל דורשים תשוקה מלשון שוקיים –
"שוקיו עמודי שש"^{מד}, "זה העולם שהשתוקק
לבראו בששה ימים"^{מה}. השוק היינו הרגל, וכמו
בביטוי "רגל מן השוק"^{מנ}, היינו החג עצמו –
עולים לרגל מכח השוקיים, רוקדים עם השוקיים
ואף יוצאים לשוק לרקוד עם "עמר" ישראל.

לט פע"ח שער ר"ה פ"ב ובכ"ד.

מ שיעור מוצאי יום כיפור השתא (יפורסם א"ה בהמשך).
מא שה"ש ג, ו. ראה ראשית חכמה שער התשובה פ"ד
(ד"ה "עוד יש" קטו, א); ב"ח לטור או"ח סימן תקפ"א;
אוה"ת ראה עמ' תשפא. ובכ"מ. וראה גם בשיעור "ולכבו
יבין ושב" הנדפס לעיל.
מב שה"ש ז, יא.

מג לולב אתרוג = ערבות, סוד "איהו בנצח ואיהי בהוד"
בשעת התשוקה ליחוד כו', וכידוע ששתי הערבות הן כנגד
נצח הוד, שוק ימין ושוק שמאל, כמבואר בפנים בסמוך.

מד שה"ש ה, טו.

מה במדבר רבה י, א.

מו שבת כא, ב.

מז ראה מלכים א יז, א ועד"ז בכ"מ.

מח עירובין סה, א.

מט בראשית לב, ב. ראה אוצר מנהגי חב"ד אלול-תשרי
עמ' שצג-שצה.

נ ספר יצירה פ"א מ"ז.

זהב שלמה

ביאורים בפירוש רש"י | פרשת נצבים

הברית

בברית", כאשר הברית באה יחד עם אלה-קללה, "לעברך בברית ה' אלהיך ובאלתו". ורמז: בשלשת הפסוקים הראשונים יש אלה מלים. יותר מזה, עולה מכאן שברית פירושה קללות, וכן בפרשת כי תבוא נאמרו צ"ח אלות-קללות שעל-ידן יש כריתת ברית, כמו שנאמר שם לאחר הקללות "אלה דברי הברית אשר צוה ה' את משה לכתר את בני ישראל בארץ מואב מלבד הברית אשר כרת אתם בחרב", ופירש רש"י שם "לכרת את בני ישראל, שיקבלו עליהם את התורה באלה ובשבועה. מלבד הברית, קללות שבתורת כהנים שנאמרו בסיני [בפרשת בחקתי]". נמצא שיש שלש פעמים, חזקה, שברית היא בקללה דווקא, בסיני, בכי תבוא ובנצבים.

אמנם תכלית האלות היא ברכה, הכל לטובה "למען הקים אותך היום לו לעם", וכמו שמפרש רש"י "הקללות והיסורין מקיימין אתכם ומציבין אתכם לפניו". ורמזים: ברית מתחילה באותיות בר של ברכה (ומסתיימת ב-ית, ראש וסוף הוי' צבאות). ברית = טוב-אוי פעמים אלה, האלה נראית 'אוי' אך באמת היא טוב, וזו הברית. הברית מקשרת יחד את כל ישראל, "כלכם... ראשיכם שבטיכם... כל איש ישראל", מהראש שבראשים עד הקל שבקלים (וראה פירוש אור החיים "כוונת משה בברית זה הוא להכניסם בערבות זה על זה"). ואע"פ שלכאורה יש מעלה לראשים על היהודים הפשוטים, הרי באמת לכל

[כט, ט] אתם נצבים היום פלכם לפני ה' אלהיכם ראשיכם שבטיכם זקניכם ונשטריכם כל איש ישראל. [י] טפכם נשיכם ונדרה אשר בקרב מחניה מחטב עצייה עד שאב מימיה. [יא] לעברך בברית ה' אלהיך ובאלתו אשר ה' אלהיך כרת עמך היום. [יב] למען הקים אתך היום לו לעם והוא יהיה לך לאלהים כאשר דבר לך וכאשר נשבע לאבתיה לאברהם ליצחק וליעקב.

[ט] אתם נצבים מלמד שכנסם משה לפני הקדוש ברוך הוא ביום מותו להכניסם בברית... [יא] לעברך להיותך עובר בברית... [יב] למען הקים אותך היום לו לעם כל כך הוא נכנס לטרוח למען קיים אותך לפניו לעם. והוא יהיה לך לאלהים לפי שדבר לך ונשבע לאבותיך שלא להחליף את זרעם באומה אחרת, לכך הוא אוסר אתכם בשבועות הללו, שלא תקניטוהו אחר שהוא אינו יכול להבדל מכם. עד כאן פירשתי לפי פשוטו של פרשה. ומדרש אגדה למה נסמכה פרשת אתם נצבים לקללות, לפי ששמעו ישראל מאה קללות חסר שתיים, חוץ ממ"ט שבתורת כהנים, הוריקו פניהם ואמרו מי יוכל לעמוד באלו, התחיל משה לפייסם אתם נצבים היום, הרבה הכעסתם למקום ולא עשה אתכם כלייה והרי אתם קיימים לפניו. היום כיום הזה שהוא קיים והוא מאפיל ומאיר, כך האיר לכם וכך עתיד להאיר לכם, והקללות והיסורין מקיימין אתכם ומציבין אתכם לפניו... "אתם נצבים" — מפרש רש"י שמשם כינס את בני ישראל ביום מותו כדי "להכניסם

מופיעה בהמשך הפרשה, "להביא עליה את כל הקללה... וישלכם אל ארץ אחרת כיום הזה" – למ"ד רבתי במלה "וישלכם"^ט.

קללה היא לשון קלל דהיינו נחשת מבריקה, "ונצצים כעין נחשת קלל" (וכן מוזכרת נחשת בקללות, "והיו שמיך אשר על ראשך נחשת"), אבל "תחת הנחשת אביא זהב"^ז, זהב מבריק של ברכה.

שרש קלל מתחלף בשרש כלל, כאשר קלל = שתי פעמים כלל (יחס של 'שלם וחצוי')^כ. כלומר, הקללה קשורה להשגחה כללית, כמו שמודגש בברית של כי תבוא ונצבים העוסקת בכלל ישראל. לעומת זאת, הברכה נוגעת בעיקר לפרט, בגילוי השגחה פרטית על כל יחיד, "איש לא נעדר"^כ (כעיקר ויסוד תורת הבעש"ט). והנה קלל כלל ועוד ברכה פרט = לעיני כל ישראל (הלמ"ד החותמת כנ"ל).

ועוד, קללה לשון קלל^כ, קללה אותיות ל-קלה, וברכה לשון רך, ברכה – קל ורך היפך כבד וקשה, גם הקללות הופכות להיות קלות עד שמתגלה שהן ברכות. יש יחס מובהק בין קלה לרכה: קלה = ג פעמים מה (ממוצע כל אות), רכה = ה פעמים מה, וביחד = שכם, מקום הברכה והקללה (בין ההרים, הר גזיזים הר עיבל = תשפ"ב)!

קללה גם לשון קלי, קללה שורפת כקלי באש. והנה יש "קלי וכרמל", כרמל הוא רך-מלא

אחד מישראל יש מעלה מיוחדת, ולכן "והוי שפל רוח בפני כל אדם", שפירושו "והוי באמת לאמיתו בפני כל האדם ממש אפילו בפני קל שבקלים"^א – "לפי שיש בכל אחד ואחד בחי' ומדרגות מה שאין בחבירו וכולם צריכין זה לזה"^ב. והרמז: ברית = קל שבקלים. וכן קללה (פעמיים ל, הדגשת הקלות) רמז לקל שבקלים^ג. ב-ברית האותיות העיקריות הן בר (והשרש הוא ברה או ברת^ד), קשור לבירור הבר מהפסולת והפסולת מהבה, "יתבררו ויתלבנו ויצדפו רבים"^ה – זהו מה שכתוב בהמשך, "פן יש בכם שרש פרה ראש ולענה... והבדילו ה' לרעה מכל שבטי ישראל (בירור הפסולת מהבר) ככל אלות הברית".

קללה לברכה

כאמור, תכלית הקללה היא הברכה. וכמה רמזים בזה:

בקללה העיקר אות הלמ"ד (כנ"ל). בברכה העיקר הבי"ת (כדרשת חז"ל על בראשית שהעולם נברא בבי"ת שהוא לשון ברכה). אם כן, חיבור הקללה לברכה הוא בסוד לב. ומכאן ביאור נוסף לחיבור סוף התורה בתחילתה, "לעיני כל ישראל בראשית" – סיום התורה בלמ"ד (על-ידי 'חתן תורה') נדמה כקללה, שהרי מדובר על מות משה עבד ה', ופתיחת התורה בבי"ת ('עני' חתן בראשית') היא ברכה, עולם חדש. וזהו "תכלה שנה וקללותיה [שנאמר על הקללות בסוף חומש דברים, שצריך לקרוא לפני ראש השנה]^א, בסיום התורה בלמ"ד, "תחל שנה וברכותיה"^ב בבראשית. הלמ"ד הבולטת בקללה

נערך ע"י יוסף פלאי מרשימות הרב.

א תניא פרק ל, עיי"ש.

ב לקו"ת פרשתנו מד, א.

ג במספר סדורי, קללה = 4 פעמים ל (12), וממילא קה = לל, הלמ"ד היא העיקר.

ד ספר השרשים ערך ברת.

ה דניאל יב, י.

ו בראשית רבה א, י.

ז מגילה לא, ב.

ח פיוט אחות קטנה.

ט וישלכם אל ארץ אחרת כיום הזה = 1430, הכל פעמים הוי'. ואם נמשיך עד סיום העניין בפסוק "הנסתרת... התורה הזאת", יעלה הכל ל (רבתי ד'וישלכם") ועוד 27 פעמים ברכה (27 = 3 בחזקת 3, "ברכה משולשת" ב'חזקה').

י יחזקאל א, ז.

יא ישעיה ס, יז.

יב וכן ברך מתחלף בברק באותו יחס: ברק = פעמיים ברך, שלם וחצוי. נמצא שהזוג קלל-ברך הופך להיות כלל-ברק (כל זוג = 382), על ידי 'קנין חליפין' ("גורעין ומוסיפין דורשים"), וכבר הזכר הקשר של "קלל" לברק של הנחשת.

יג בסוד גילוי בחינת 'קדמון' שלפני הצמצום, לאחר הצמצום, וד"ל.

יד ראה איוב כד, יח "קל הוא על פני מים תקלל חלקתם בארץ".

שלשת הפסוקים בפרשה ('ראשון'). והנה כל שלשת הפסוקים עולים = 9126 = 351 פעמים הוי' (כאשר 351 הוא הוי' במשולש)^א.

יש בפסוקים שלש פעמים הוי' ועוד המלה עמך שהיא כפולת הוי', שעולות יחד יצחק (בסוד "לחם עני", 3 פעמים הוי' = לחם. עמך = עני), וכל השאר עולה 343 פעמים הוי' (343 היינו 7 בחזקת 3, "שבעתיים כאור שבעת הימים"^ב). ובבעל הטורים כאן: "לפני ה' אלהיכם ראשיכם. הקיש ראשיכם לאלהיכם, לומר מורא רבך כמורא שמים". הכל מתחיל מ"אתם [נצבים]" שכולל את כל הפירוט בהמשך. אתם = אמת, מספר החוזר בפירוט הראשון, ראשיכם שבטיכם זקניכם ושטריכם (עד כאן פרטים לפני כלל נוסף "כל איש ישראל") = 4 פעמים אמת (הערך הממוצע של כל מלה).

אם נצרף את "אתם" הראשון ל"אלהיכם ראשיכם" (כנ"ל בבעל הטורים) נקבל 1118, "שמע ישראל הוי' אלהינו הוי' אחד", המספר הראשון שהוא כפולת הוי' וכפולת אלהים. זהו התוכן של הברית "אתם נצבים היום כלכם לפני הוי' אלהיכם"^ג.

א כ שלשת הפסוקים, 9126 = 13 פעמים שבת. החצי האחרון של הפסוק השלישי (אחרי האתנחתא), אשר הוי' אלהיך כרת עמך היום = 2 פעמים שבת (סוד "שתי שבתות"). בשלשת הפסוקים הראשונים יש 36 תבות, ואם נכתוב אותם כרבע השורה התחתונה תהיה "אשר הוי' אלהיך כרת עמך היום", כנ"ל.
ב ישעיה ל, כו. תרגום יונתן ורש"י שם.
ג אתם נצבים היום כלכם לפני הוי' אלהיכם ראשיכם = 13 פעמים הוי' הוא אלהים = 1.5 פעמים 1118. נצבים היום כלכם לפני הוי' = 559 = חצי 1118.

(כפירוש חז"ל^{טו}), וממילא "קלי וכרמל" הוא קללה וברכה – קלי הוא שריפה באש, גבורה, וכרמל פירושו תבואה כשהיא לחה, מיס-חסד. קלי ראשי תבות "לישועתך קויתי הוי'".

קללה קרובה ל-קול. יש קול של ברכה, "הקל קול יעקב"^{טז} (קול תפלה וקול תורה שבזכותם קבל יעקב את הברכה מיצחק, לאחר שחשש מקללה), ויש קול של קללה ככתוב בפרשת כי תבוא "וענו הלוים... קול רם. ארוד האישי" וכו'. אמנם גם ברכת כהנים (הברכה המעולה) היא בקול (כמו שנלמד מ"אמור להם"^{יז}), אך יש לומר שיחסית הקללה היא בקול רם, קלא דאשתמע, ואילו בברכה נשמע "קול דממה דקה"^{יח} (שבו "אתי מלכא"^{יט}, לאחר "לא ברעש ה'"), ברכה ב'קול רך' (וכן הברכות בהר גרזים אע"פ שגם הן נאמרו ב"קול רם" הרי אינן כתובות בפירוש, בחינת קול דממה). וכן נפסק להלכה שברכת כהנים אינה בקול רם ממש אלא ב"קול בינוני"^כ.

רמזים נוספים

עיקר הברית הוא בעצם העמידה של ישראל לפני ה', "אתם נצבים... לפני הוי' אלהיכם". לכן יש להתבונן בשמות הוי' ביחידה הראשונה של

טו מנחות סו, ב.

טז בראשית כז, כב. יש גם "קול ישראל", במדבר כא, ג. הקל, קול [יעקב], קול [ישראל] הן בסוד חשי-מל-מל, וד"ל. והנה הקל קול קול = ארור, לשון קללה הנהפכת לברכה.

יז סוטה לח, א.

יח מלכים א' יט, יב.

יט ברכות נח, א.

כ טור או"ח קכח. מגן אברהם שם סק"ג. אדמו"ר הזקן שם סעיף כג (וראה תורה תמימה במדבר ו, כג הערה קמ).

פרקי אבות

פרק ה', משנה י'

4 מדות באדם

אַרְבַּע מְדוֹת בְּאָדָם. הָאוֹמֵר שְׁלִי שְׁלָךְ
וְשְׁלָךְ שְׁלִי עִם הָאָרֶץ. שְׁלִי שְׁלִי וְשְׁלָךְ
שְׁלָךְ זֶה מְדָה בִּינוּנִית וַיֵּשׁ אֲזַמְרִים זֶה
מְדַת סְדוּם. שְׁלִי שְׁלָךְ וְשְׁלָךְ שְׁלָךְ
חֲסִיד. שְׁלָךְ שְׁלִי וְשְׁלִי שְׁלִי רָשָׁע.

ארבע המדות מכוונות יפה כנגד אותיות שם הוי' ב"ה:

"שלי שלך ושליך שלך חסיד" כנגד החכמה, י בשם הוי'. לחסיד יש בטול עצמי (בטול הוא פנימיות החכמה), ולכן 'מניח עצמו' לגמרי ומוותר על שלו עבור חברו, כגדר החסיד שנותן משלו ועושה לפנים משורת הדין (וראה ברמב"ם שמכאן מקור להגדרת חסיד שמוסיף בפעולת הטוב מעבר למדה האמצעית).

"שלי שלי ושליך שלך מדה בינונית" כנגד הבינה, ה עילאה. בינה נקראת "מח הבינוני", ומדה בינונית למעליותא היינו צדיק גמור במעשה (בינוני של התניא), וכאן הוא מי שמקפיד לא ליטול מאחרים (כשמואל הרמתי שלא נהנה מאחרים). ודאי שהוא נותן צדקה לעניים וכו', אך בהנהגתו עם חבריו הוא דייקן ושומר על הגבול^א. אכן, מהבינה "דינין מתערין", וההקפדה עלולה להפוך למדת סדום ח"ו.

"שלי שלך ושליך שלי עם הארץ", כנגד המדות, ו בשם הוי'. עם הארץ למעליותא הוא

"עם שבשבילים נבראת הארץ", ישוב הארץ על-ידי הנהגה שיתופית (כמו בקיבוץ, קומונה^ב), מתוך אהבת רעים והתכללות. והברטנורא פירש "שנהנה ומהנה בשוה. וזהו ישובה של הארץ. אבל אינו יודע קרא דכתיב 'ושונא מתנות יחיה'. וזהו לשון עם הארץ האמור בכל מקום שרוצה בתקונה של הארץ אבל אין בו חכמה להבדיל בתקונין הראויין", מדות ללא הארת החכמה. "שלי שלי ושלי שלי רשע", כנגד המלכות, ה אחרונה. כאן זו מלכות הרשעה (שבתוכה נמצאת בגלות המלכות של הקדושה), שהכל שייך לה בדמיונה הכובד, תכלית האגור-האני, הפך הבטול של החסיד.

סדר המדות במשנה לפי הנוסח המצוי הוא: מדה בינונית, עם הארץ, חסיד, רשע – ולפי ההקבלה לאותיות שם הוי' זהו ה-ר-י-ה, הצירוף החמישי של שם הוי', השייך לחדש אב (ויוצא מפסוק "הסכת ושמע ישראל היום"). אב לשון אבה, "אם תאבו ושמעתם טוב הארץ תאכלו" (הפטרט שבת חזון), אם תנהגו במדת החסיד ותתקנו את סבת החורבן בשנאת חנם. אכן, לפי הנוסח שקבע אדמו"ר הזקן (והבאנו כאן) הסדר הוא: עם הארץ, מדה בינונית, חסיד, רשע – צירוף והיה של חדש תשרי (כידוע הקשר בין אב לתשרי, אב תשרי אותיות בראשית).

ורמו: כל המדות יחד, שלי שלך שלך שלך, שלי שלי שלך שלך, שלי שלך שלך שלי, שלך שלי שלי שלי – 16 תבות, ממוצע כל תבה = 345 = משה! והביאור לפי דברי הבעל שם טוב^ג שמשה בעצמו היה כולל כל מיני טוב ורע, אפילו שרש של נטיה למדת סדום – ודווקא הוא כולל הכל לטובה (בסוד "הרע כסא לטוב").

ב וראה לחם שמים כאן, "שבלי ספק היה דבר מועיל מאד בתיקון קבוץ המדיני אם היה כיס אחד לכולם", עיי"ש.

ג כתר שם טוב אות ט.

א ראה מגן אבות ותו"ט.

הסיפור החסידי

קוקוריקו! סיפור לימים הנוראים

שבשמים, רחם!"
כשנשמע בבית הכנסת קול קורא כתרנגול, נבהלו העומדים בעזרת ישראל ונפחדו השומעות בעזרת נשים, ולא ידעו מי הוא הקורא. וכשומעם הצעקה "אבינו שבשמים, רחם!" ראו כי הבחור הכפרי השמיע קולו. אחדים מהמתפללים העומדים ליד הכפרי גערו בו להשתיקו, וחפצו לגרשו. ויאמר להם: גם אנכי יהודי, ואלקיכם הוא גם אלוך שלי! השמש הזקן ר' יוסף יוצפא הרגיע את רוחם של המתפללים, ויאמר לכפרי כי ישאר על מקומו כבתחילה.

כעבור רגעים אחדים נשמע קולו של מורנו הבעל שם טוב ואחריו התלמידים הקדושים, הממהרים לסיים את תפילת הנעילה, ופני קודשו של הבעל שם טוב נהרו מגיל. בנעימה מיוחדת התחיל מורנו הבעש"ט חזרת הש"ץ בתפילת נעילה, ובהתעוררות מיוחדת אמר את פסוקי היחוד – 'שמע ישראל', 'ברוך שם כבוד מלכותו, ה' הוא האלקים' – וישיר שירי שמחה.

כשבת מורנו הבעל שם טוב עם תלמידיו הקדושים בסעודת מוצאי יום הכיפורים, הואיל לספר שהיה קטרוג על עדה בישראל ר"ל, וכאשר התאמץ בתפילתו לעורר רחמי שמים עליהם פגש קטרוג גדול עליו, על אשר הוא משתדל להושיב את בני ישראל בכפרים ובפרשת דרכים, אשר יכולים ללמוד ח"ו משכניהם. כשהתחילו לבדוק במעשיהם ומצבם של אנשי הכפר, סיפר מורנו הבעל שם טוב, ראיתי שהמצב קשה מאוד והייתי בכל רע.

אך לפתע פתאום נשמע במרום קול קריאתו של בן הכפר התם: "קוקוריקו! אבינו שבשמים, רחם!" אשר קריאה תמימה זו גרמה קורת רוח

עובדה הווה בימי מורנו הבעל שם טוב, אשר היה קטרוג של כליה ר"ל על אחת הקהילות, וכשראה מורנו הבעל שם טוב את כובד המצב הרבה בתפילה ובתחנונים בראש השנה וביום הכיפורים. ויהי בעת תפילת נעילה הכירו התלמידים הקדושים בתפילת מורנו הבעל שם טוב אשר מצבו של הקטרוג הוא רציני במאוד, ויתאמצו גם הם בתפילות ותחנונים בבכיות עצומות מעומקא דלבא.

כראות מתפללי בית הכנסת בעזרת ישראל ובעזרת נשים אשר מורנו הבעל שם טוב ותלמידיו הקדושים מתאמצים בתפילתם, וכשומעם זעקתם בקול מר צורח בבכיות ובתחנונים, נשבר לבבם בקרבם ויבכו גם הם בתפילתם. כשראו שכבר הגיע זמן תפילת ערבית ומורנו הבעל שם טוב ותלמידיו הקדושים עודם עומדים על עומדם מתחזקים ומתאמצים בתפילתם, הבינו כולם כי המצב נורא הוא. ויבכו האנשים והנשים מעומק נקודת לבבם בבכיות עצומות, ויהי רעש גדול.

והנה זה כמה שנים אשר בחור עברי, בן כפר רועה צאן ובקר, בא לו לימים הנוראים לבית הכנסת של הבעש"ט. ובהיותו בור גמור, היה עומד ומקשיב ומסתכל בפני החזן באין אומר ודברים. ככפרי היה יודע לחקות בקולו את קול הבהמות, העזים, הכבשים, הציפורים והעופות, והחשוב ביניהם היה אצלו קול התרנגול בקריאתו. ויהי בראותו את ההתרגשות הגדולה אשר בבית הכנסת, ובשומעו הבכיות בעזרת ישראל ובעזרת נשים והצעקות הנוראות, הנה גם לבבו נשבר בקרבו ויקרא בקול גדול: "קוקוריקו! אבינו

המרוחקת ביותר בבית הכנסת, באה הישועה. כשמבקשים את סוד השם האמיתי, את הזיהוי "אבינו אתה!", אי אפשר לדעת מנין ימצא פתאום. מכאן אפשר ללמוד שלעולם יצרפו הצדיקים ותלמידי החכמים אל תפילתם גם את הציבור הרחב, אנשים ונשים, יודעי ספר וכאלו שאינם.

קריאת התרנגול שהתפרצה לפתע היתה תולדה של שילוב כחות, כפי שמתאר המספר: תפילתו של הבעל שם טוב גרמה לתלמידיו להתאמץ ולמסור את נפשם בתפילתם, קולותיהם של התלמידים גרמו לאנשים הפשוטים שברון לב ובכי, הנשים התרגשו והוסיפו גם הן את שלהן, ורק אז עלתה קריאת התרנגול וזעזעה את השמים.

בחסידות מבואר כי "כל אור חוזר, חוזר לקדמותו ממש". כל התעוררות מלמעלה נקראת 'אור ישר', השפעת אור עליון אל ניצוץ נידח ששכח את מקורו. כשפועל האור את פעולתו, מתעורר הניצוץ לשוב בכחות אדירים. תופעה זו מכונה 'אור חוזר': האובדן והמרחק העצום שבין הניצוץ האובד לבין שורשו צורבים את נשמתו, ובעוצמת מרוצתו האדירה הוא מתרומם אף הרבה למעלה ממקור האור שיצא לבקשו.

כך הוא בעבודת התשובה. כשנוכחים לדעת כמה שכחנו את שפת אבינו, מבינים שלא התורה והחכמה יושיעו אותנו. כל בניינה המורכב והמשוכלל של הנפש נפגע בחטאינו ובשכחתנו, ועתה כל שנוכל לעשות הוא להתאמץ בכל הכחות ולבקש בהם את הנקודה הפשוטה האחת שנותרה לפליטה: "ואני בער ולא אדע, בהמות הייתי עמך". אותה בהמה רבה, דורשת את ה' אלקינו לא בזכות כלשהי אלא ברחמים פשוטים, כי אתה אבינו.

למעלה עד רום המעלות, ובטלו הקטרוגים מעל העדה ומעלי.

[אוצר סיפורי חב"ד א, עמ' 29]

מובא בשם הבעש"ט משל שסיפר לפני התקיעות: מלך גדול, מלך מפואר, ששלח את בניו לצוד ציד, ותעו הבנים מהדרך. והיו צועקים, אולי ישמע האב, ולא נענו. ואמר בלבם: שכחנו את הלשון של אבינו, לפיכך אינו שומע צעקתנו. בכך נצעק בלא דיבור. והתיישבו את עצמם שישלחו את האחד לצעוק, והזהירו אותנו: ראה והבן, כי כולנו תלויים בך.

כך הנמשל: הקב"ה שלח אותנו להעלות ניצוצות הקדושות, ותעינו מאבינו. ואולי מפני ששכחנו הדיבור של אבינו, אין אנו יכולים להתפלל בדיבור. נשלח אותך בעל תוקע שתעורר רחמים עלינו בקול, בלא דיבור. וראה הזיהו, כי כולנו – אנשים ונשים – תלויים בך. עיקר ענינה של תקיעת שופר הוא הקול הפשוט, קולה של הבהמה שאין בו חיתוך אותיות ועידון הבעה. בכלל אנו מתקרבים לעניינה של הבהמה ביום הכיפורים, כרמוז בסיום ספר יונה: "אדם אשר לא ידע בין ימינו לשמאלו ובהמה רבה".

"מפני מה ישראל צועקים ואינן נענים, מפני שאינם יודעים לכוון בשם". לדרכה של תורת החסידות, מתבארים דברי חז"ל בפנימיותם: לא שם מסוים דרוש על מנת להיושע, ולא ציורים או צירופי אותיות יכריעו את הכף. הבעיה פשוטה הרבה יותר – איננו יודעים לקרוא לה' יתברך בשמו. מכוונים כך, חושבים אחרת, אבל בנקודה העצמית לא נוגעים. אפילו הבעל שם טוב ותלמידיו כבר אינם מוצאים מילים להפיס את הקטרוג, ודווקא מן הנקודה המגושמת ביותר,

מענות ותשובות

שו"ת עם הרב

ישמעאל ואליעזר בפרשת העקדה

בר"ה אנחנו קוראים את פרשת העקדה ומתפללים שזכות העקדה תעמוד לנו. מובן מה תפקידם של אברהם ויצחק בעקדה, אך מדוע מציינת התורה שאברהם לוקח "את שני נעריו" (שנשאים עם החמור)? למה הם חשובים לנו בכזה רגע עמוק ומרגש?

מענה:

ראשית, נציין שטוב במיוחד לעסוק בשאלה זו השנה – שנת **עקדת יצחק** לפ"ק (כמו שלמדנו, ונדפס גם בגליון הזה). לפי חז"ל (וכן בתרגום יונתן וברש"י, פשוטו של מקרא) שני הנערים הם אליעזר וישמעאל. ארבעת ה'שותפים' בסיפור העקדה – אברהם, יצחק, אליעזר וישמעאל – הם כנגד ד אותיות שם הוי' ב"ה: היחוד של אברהם-יצחק, שהוא עיקר הסוד של העקדה, הוא בסוד "הנסתרת להוי' אלהינו", יחוד י"ה שבשם. שני הנערים הם כנגד ו"ה, "והנגלת לנו ולבנינו". ה תתאה ו"ו, שני הנערים, הם בסוד נפש-רוח (שתי המדרגות הבסיסיות, אתן נולד כל אדם), ואילו ה עילאה, יצחק, היא

בסוד נשמה. אברהם הוא בסוד ה"י של שם הוי' ב"ה, סוד החיה שבנפש. ואילו המלאך הנשלח אליו מה', ומדבר בשם ה' ממש, הוא בסוד קוצו של י, סוד היחידה שבנפש.

"הרע כסא לטוב" – דווקא ה'תמיכה' של שני הנערים, שחיים בתחום הנגלות ונשאים עם החמור, מעלים את אברהם ויצחק בנסיון העקדה לשיא הנסתר אליו הם מגיעים. את זכות העקדה ה' זוכר לנו בלבד, אבל בסופו של דבר חוזר אברהם אל נערו – כ"אב המון גוים" השליחות שלו היא להאיר את כל העולם, מהעומק הכי פנימי עלינו להמליך את ה' על העולם כולו, התכלית של ראש השנה ('המהפכה הרביעית' שאנו מדברים עליה הרבה בשנים האחרונות).

נוסיף רמז יפה המראה שאברהם-יצחק-אליעזר-ישמעאל משלימים זה את זה: אברהם = 248, יצחק = 208, אליעזר = 318, ישמעאל = 451, הכל ביחד = 1225, שהוא 35 (= יהודי) בריבוע, וכן 49 [התכללות של ז פעמים ז], במשולש (סכום כל המספרים

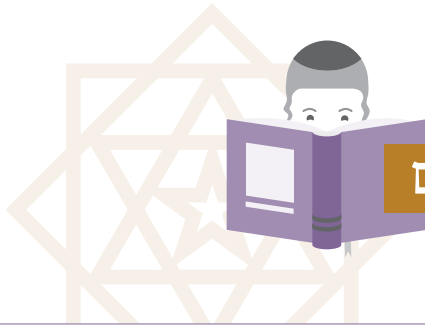
מ-1 עד 49 = 1225). למספר זה יש הרבה מאד משמעות בתורה, החל מהיותו הגימטריא של "ספר תולדת אדם", פתיחת הסיפור השלישי של מעשה בראשית בתורה (פסוק עליו אמר בן עזאי שהוא "כלל גדול" עוד יותר מ"ואהבת לרעך כמוך" – הוא כלל המגיע אל האנושות כולה, ולא רק אל בני ישראל).

מצות כיבוד הורים ואנרגיה שלילית

לפני מספר שנים עזבתי את העסק המשפחתי ויצאתי לדרך עצמאית. למרות הרבה עבודה ורעיונות לכאורה טובים מאוד, נראה שאני לא מצליח להתרומם ולבסס את העסק. לאחרונה נודע לי שבני המשפחה, בהם גם אני, כועסים על עזיבתי את העסק המשפחתי ומייחלים לכשלוני. אני חושש שאולי יש איזו אנרגיה שלילית שמונעת ממני מלהצליח, איך ניתן לפתור זאת?

מענה:

ראשית כל, חשוב לנסות ולשפר את היחסים עם בני המשפחה, בפרט עם האמא.

המדור מוקדש לזכות: הרך הנולד
שניאר זלמן ש' הלר - י"ג אלול.
שיגדל להיות חסיד יר"ש ולמדן

אנכי והילדים

המדור לילדי ישראל

פִּתְחוּר אֶחָד!

ביחד. אני חושב שהקשר ביניהם התחיל עוד לפני שהתחיל לצוץ הזכרון שלהם. ההורים שלהם חברים טובים, יחד היו במעון, יחד צעדו לגן ויחד עלו לכתה א, שם התישבו כמובן יחד, אחד לצדו של השני. גם מחוץ לספסל הלימודים כלם יודעים: חיים ושלום לא נפרדים. בלימוד למבחנים, במשחקי המגרש, במבצעים השכונתיים – תמיד יחד. אצלנו בכתה תמיד מתבדחים: "החיים והשלום אהבו".

כך זרם לו בנעימים הקשר בין השנים, עד שיום בהיר אחד... המשפחה של חיים עברה דיירה. זה קרה לפני שנה, כשאבא שלו קבל במסגרת השליחות החנוכית שלו תפקיד זמני בעיר מרחקת, והם נאלצו לעקר ולהעביר את מושבם אליה. "אל דאגה, זה רק לשנה אחת", נסה חיים להרגיע את שלום, אבל אפלו את עצמו לא כל כך הצליח...

הפרדה לא הייתה קלה, בתקופה

פרשת נצבים נקראת תמיד בסמיכות לראש השנה. מובא בספרים, כי יום הכתרת ה' למלך רמוז כבר בפסוק הראשון בפרשה: "אתם נצבים היום בלכם לפני ה'". מהו אותו "היום"? ראש השנה! ביום זה נתיצב כלנו לפני ה'! לאחר חדש שלם בו יצא המלך לקראתנו אל השדה הוא שוב נכנס פנימה, אל הארמון. האם הוא חוזר שם לעסקיו? האם הוא ממשיך מאותה נקדה בה עצר לפני חדש? ממש לא. משהו חדש מתחיל שם. שם בארמון יערו טכס ההכתרה. מה שהיה עד היום כבר שנה אל העבר, לשנה שחלפה. תקיעת השופר ביום ראש השנה היא רגע השיא, המותח ביותר, במעמד ההכתרה. קולו הפשוט של השופר המרעיד את השקט המחלט יכריז בקול: "ה' מלך עולם ועד!"

חיים ושלום

הם זוג משמנים. תמיד

ונחיה נבראו יחד, וזו משמיהם, ביום הששי לבריאה, אבל ה'יחד' הזה היה קצת משנה – הם נבראו מחברים גב אל גב. ממש נפלא, לא? בצורה זו הם תמיד יחד, לא נפרדים לעולם, כי לכל מקום שהאחד הולך השני תמיד יהיה לצדו. ממש אישיות אחת! אתם מבינים שזה לא זה... מה שזה להיות ביחד כשלא רואים אחד את הפנים של השני? איך אפשר כן לדעת מה הוא מרגיש?

פנייה

ואז הפיל ה' על האדם תרדמה ותוך כדי השנה העמקה שלו הוא ערוך נתוח מהיר והפריד ביניהם. להפרידה זו קוראים 'נסירה'. כמו עם מסור חשמלי, חוה ננסרה מאדם הראשון וכעת הם נצבים כשתי בריות נפרדות – איש ואשה. כעת הם גם רחוקים אחד מהשני. זה עומד כאן והשני שם. במצב החדש יכול כל אחד מהם לעסוק בענייניו השונים, האחד ללכת לאכול והשני לשבת ולקרא, וזאת בלי להיות יחד. לכאורה קרה כאן דבר נורא. האם הם כבר אינם קשורים אחד לשני? האם המרחק הפריד ביניהם?

האמת היא שלא. רק עכשו הם יכולים להתבונן אחד בפניו של השני ולהתרשם מה מתרחש בתוכו. האם הוא שמח? האם הוא טרוד ממשוהו? אולי הוא כועס עלי? את כל זה אפשר לדעת רק כאשר רואים את הפנים של

הראשונה ש'לום היה נראה מנתק לגמרי, מסרב להשלים עם העבודות, וכן גם חיים, הרחק אי-שם. "איה אני מסתדר בלעדיו?", הרגרו השנים לעצמם. לאחר תקופה של בדידות החליטו לעשות מעשה. חיים הרים טלפון לשלום. אף פעם הם לא עשו את זה. עד היום פשוט היו ביחד, בלי הרבה דבורים, כן שמעבר לשיחות קצרות וענייניות של קביעת זמן או מקום לא עשו שמוש במכשיר. אבל כעת נפתח הערוץ הזה ביניהם.

מה אמר לכם? בשיחות ביניהם היה משהו אחר. אולי מפתיע, אבל דוקא השיחות ממרחק גרמו להם להכיר יותר טוב אחד את השני. למשל, על הפחדים שלהם הם אף פעם לא דברו. בטח שהיו להם, למי אין? אלא שכל עוד היו ביחד הרגישו בטוחים אחד בצל השני, ולכן לא מצאו כל ענין לדבר על הנושא האישי הזה. אבל כעת, מרחוק, הם פתאום ממש נפתחו אחד אל השני. כעבר שנה, כשהזרה המשפחה לעיר והשנים חזרו להיות צמד חמד, זה כבר היה משהו אחר לגמרי...

צבוקים אצל רחוקים

למה אני מספר לכם על פרשית חיים ושלום? כי מה שעבר עליהם דומה לתהליך שארע ביום ראש השנה הראשון בעולם, היום בו נברא אדם הראשון. חז"ל מלמדים אותנו כי אדם

השני. שנת תשפ"ב הולכת להיות משהו אחר, יותר קרובה לגאולה! כדי לעבר אל השנה הבאה, החדשה, ואל מה שטומן לנו ה' יתברך בתוכה – אנו צריכים קצת לשפח את מה שהיה. קצת להרדם...

תקיעת השופר מעוררת את כלנו. אותנו היא מעוררת בתשובה, להסתובב עם הפנים קדימה, לחזר ולהזכר לשם איזו מטרה הגענו לעולם ולהתקשר שוב מחדש אל ה'. אבל לא רק אותנו מעוררת התקיעה. היא מעוררת כפיכול אצל ה' את החשק לשוב ולרצות אותנו מחדש, להסתובב עם הפנים אלינו. לא כמו בשנה שעברה. משהו חדש לגמרי! שנוצה בראש השנה להתעוררות ולהתחדשות!

שבת שלום ומברך!
בתיבה וחימה טובה!
?5

למעשה, כמו חיים ושלום, המרחק הביא לתוצאה הפוכה. דוקא המרחק גורם להם להפיר יותר אחד את השני ולהיות בסופו של דבר קשורים יותר. כעת הם לא רק ביחד מבחוץ, הם מכירים אחד את השני גם מבפנים. כנאשר יחזרו השנים להפגש – יהיה המפגש ביניהם גדול שבעתים!

תקיעת פלאופר

ואיך כל זה קשור לראש השנה? טוב, כבר אמרנו שאדם הראשון נברא ביום ראש השנה, אבל זה לא הכל. הספור לא הסתיים שם. ה' יתברך בורא את העולם בכל רגע מחדש, ובראש השנה זה קורה עם תשימת לב מיחדת. בשנה שעברה, שנת תשפ"א, השתדלנו לעבד את ה', לקיים את המצוות וללכת בדרכים טובות. אבל

יש להדר בתכלית במצוות שסגולתן שמירה כמו מזווה ותפילין. וכן כל השומר את השבת, שומרים עליו בכל ענייניו ומצליח. בהצלחה ובשורות טובות.

['כבוד הורים'].
כמובן שתורה ומצוות מסוגלים לבטל כל עניין שלילי, ועל כן צריך כמה שיותר לשמור, להדר ולקבוע עתים ללימוד תורה [נגלה וחסידות]. במיוחד

זה מתחיל ביחס חם, אמירת מילה טובה, תשומת לב חיובית וגם קניית מתנה ליום ההולדת ובכלל. כדאי גם ללמוד את נושא כבוד ההורים בהלכה והן בחסידות [ניתן לקרוא בספרנו

מי זה מלך הכבוד?

ראש השנה, יום המלכת ה', הוא גם יום ההולדת של האדם – יום בריאת אדם הראשון בצלמו ובדמותו של ה'. לצד אימת הדין ותחושת השפלות הקיומית של ראש השנה, זהו יום בו עלינו 'לעשות חשק' לה' יתברך למלוך על עולמו, מתוך שמחה בתכלית הבריאה ובטחון בתענוג שאנו מסבים לה' בעבודתנו.

בעומק, בריאת העולם היא 'משימה משותפת' של הקב"ה ושל ישראל עם קרובו, שהרי "במי נמלך? בנשמותיהן של צדיקים" ("ועמך כלם צדיקים"). עומק השותפות הזו הוא נישואי המלך והמלכה, "אני לדודי ודודי לי". עלינו להתאמץ להיות ראויים ונושאי־חן, כמלכה הראויה למלך, אך בסופו של דבר המלך מתחשב בדעת המלכה בהחלטותיו במציאות. תכלית עבודת ראש השנה היא הגילוי ש"מלך הכבוד", ה' יתברך, חולק מכבודו ליראיו ומשתף אותנו בהחלטות המלכותיות.

הקו המחודש הזה חורז את שיעורי ההכנה העיקריים לשנה החדשה בחוברת: ברמזי השנה החדשה בולטות המשימות שלנו – לפלס דרך בערפל אי־הודאות של השנה החדשה, כיוזמים בבטחון שנוכל להשכין את ה' בערפל, ולחשוף בעולם את "צלם אלהים" ו"דמות אלהים" שבנו – ובשיעור על המלכת ה' מתחדשת העבודה הכפולה, להפוך את ה' למלך ואותנו למלכה השמחה והמשמחת אותו.

מעוניין להפיץ את עלון נפלאות במקום מגוריך?

שלח דוא"ל ל: itiel@pnimi.org.il או התקשר 052-4295164

רוצה להצטרף לתפוצת המייל שלנו ולקבל את כל ההודעות והשיעורים?
שלח דוא"ל: itiel@pnimi.org.il

רוצה לשמוע את שיעורי וניגוני הרב? התקשר לפנימי־פון:
079-9211452 או 02-5434297 – המספר פתוח לניידים כשרים

